Mysteries are the secret things which can neither be taught nor sold publicly, which can only be acquired by a heart that has attained to wisdom and love.
—Eckhart.

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903. Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 12 —Vol. LVI. Friday, 28th March, 1958 REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER. Price: FOUR PENCE

GRAAFF CALL ANC SUPPORTERS OF U.P. AGITATORS

JOHANNESBURG, Monday

THE Leader of the United Party, Sir de Villiers Graaff, said in Johannesburg tonight that, for party political ends, the Prime Minister (Mr. J. G. Strijdom) attempted to associate the African National Congress with the United Party.

"Those dangerous, irresponsible and wicked" attempts could make the Africans believe that agitators "have the support of the majority of the White people in this country, he said.

Speaking at a political meeting in Robertsham, a suburb of Johannesburg, Sir de Villiers warned Africans not to join the protest being organised for election week by the "national £1-a-day committee." This could serve no purpose, and might have serious consequences for the Africans themselves.

Sir de Villiers said "The United Party will not tolerate disorder, illegal action or economic blackmail for the redress of political grievances, and I want to take this opportunity of warning the African people of South Africa not to be as foolish as to join in the protest that is being organised by the African Workers' Conference and other bodies to make election week a week of national protest and demonstration in support of the people's demands."

He added: "In the nature of things such a movement can serve no purpose and may lead to violence and serious consequences for the Africans themselves."

At the same time he said it was dangerous, irresponsible and wicked of the Prime Minister to associate the United Party with the African National Congress.

The Prime Minister, he said, "appeared to be prepared to run the risk of

(Continued on page 123)

Mboya Tells Africans: Press Now For Freedom

NAIROBI, Sunday.

TOM MBOYA, 28-year-old African member of the Kenya Legislative Assembly, said in Nairobi today that Africans must press for immediate freedom.

He told 4,000 Africans at a meeting that the form of Government in the British Colony and Protectorate of Kenya must be changed at once. It must become a Government "by the majority of the people."

Mr. Mboya spoke on the second day of three day elections to increase from eight to 14 the total number of African-elected members in the Kenya Legislative Assembly. This would give Africans the same number of elected members as Europeans have.

African elected members are demanding 25 seats on the Council and have said they will not take part in the Government unless they get them.

Kenya's population is about 6,000,000, of whom 5,800,000 are Africans.

The current elections are being held in four African constituencies under a new Constitution announced last year by Mr. Alan Lennox-Boyd, British Colonial Secretary. In two other constituencies, candidates were returned unopposed.

All the candidates have opposed the Constitution in varying degrees, and the election is being fought

(Continued on page 118)

Mboya's Passport Held In Johannesburg

Johannesburg, Tuesday

THE passport of an African representative of the Kenya Legislative Assembly, Mr. Tom Mboya, was held for three hours at Jan Smuts Airport by customs officials today while he was waiting for a connection to Nairobi.

Mr. Mboya, also the general secretary of the Kenya Federation of Labour, was not allowed to leave the airport buildings.

He arrived from Accra at Jan Smuts Airport at 8 a.m. and left for Nairobi at 11.30 a.m. Mr. Mboya has been attending Independence Day celebrations in Accra as the guest of Mr. Kwame Nkrumah, Prime Minister of Ghana.

Mr. Mboya said that meetings were held at Accra to plan a Pan-African conference, which would be attended by African delegates from African territories.

One of the objects of the conference would be closer co-operation between African states and territories.—Sapa.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

OPINION

FRIDAY, 28TH, MARCH, 1958

Status Of Indian Diplomats

IT is good that Mr. Nehru has warned the British government that India takes a very serious view of the Mazoe incident in which an Indian diplomat was thrown out of a White hotel. It is not so good, however, that the Indian Prime Minister left the impression in the mind of the world that having diplomatic representatives in the Central African Federation serves no useful purpose.

In this he left the world to believe that he is seriously considering their withdrawal. The rider in the communiques on this subject to the effect that no immediate withdrawal is being contemplated is not wholly reassuring. Experience in South Africa has shown that the withdrawal of India's representatives does neither India nor the Indians abroad any good. It leaves the race-conscious free to do what they like. By denying the Indian of daily contact with the forces working for reform in a rapidly changing situation it ultimately hits hardest those whom India would like to help.

The improper treatment meted to the Indian diplomat in Rhodesia is certainly of the greatest concern to the people of India in the first instance. But it affects vitally the other non-White members of the Commonwealth. It could very well have happened to a diplomat from Ceylon or Ghana. Against this backkround withdrawal localises a problem which can be most effectively treated on a broader plane.

The Commonwealth conference of Prime Ministers is the right place to raise the whole question of the status of non-White diplomats. And, in raising it there, it should not be treated as an isolated issue. It should be part of a systematic offensive against race discrimination inside the Commonwealth itself.

There is reason to believe that the non-White members of the Commonwealth, with their numbers likely to increase within the next few years, would be in the position to confront the Commonwealth with challenges it would no longer be able to evade.

The belated promulgation of the laws protecting non-White diplomats in the Federation should deceive nobody. The issue which is being fought, by the non-Whites in Africa and, we believe, by the people of India, is not that there should be first and second class coolies and kaffirs but that race equality should be a living reality inside the Commonwealth itself. And, to drive this point home, India, Ghana and Ceylon have the moral duty to oppose with all possible vigour the granting of independence to the Central African Federation while the Colour Bar remains.

If the non-White members of the Commonwealth do not take a firm stand at this stage they will have betrayed the millions of non-Whites who look up to them for a lead to extend the area of liberty in the Commonwealth.

Comment On Men And Events

Strangest Of All Elections

By JORDAN K. NGUBANE

THE general election now being fought is one of the most unique in the history of the Union. Although denied the vote, the man of colour has asserted his right to a say in how the White electorate shall vote in ways which are most likely to influence voting one way or the other.

This important development means that the point has now been reached when the non-European is a power to start reckoning with on the political plane.

But there should be clarity on the immediate implications of non-White intervention in the elections. The decision by the African National Congress to support the United Party has been so embarrassing to the United Party that in a speech this week (published elsewhere in this issue) Sir de Villiers Graaff, leader of the United Party, just fell short of calling the leaders of the ANC agitators.

Warning

He denounced the Pound-a-day campaign and "warned" (note that he did not appeal to,) the Africans not to listen to the call for stay-at-home demonstrations just before the elections. In Maritzburg, Captain B. H. Henwood, the United Party candidate whom the Liberals oppose, was telling an audience at Oribi that the presence of non-Europeans at United Party election meetings could not just be thought of.

In the circumstances the support given the UP by the ANC is proving most embarrassing. The danger grows that it might drive the bulk of the voters into the hands of the Nationalists. This is one real danger.

On the other hand the staging of successful demonstrations on the eve of election day could quite possibly draw reactions from the White side which would be similar to what we saw during the Alexandra bus boycott. In other words, confronted with the reality of non-White power at a critical moment, White opinion might be split. The Nationalists, at last awakened to the fact that their leaders are powerless in the face of the African's growing militancy, might search for ways to meet the African part of the way.

Significant

Verwoerd's valedictory speech coupled with Albert Hertzog's statement that there were differences of opinion inside the Nationalist Party on the handling of the so-called Native question are significant pointers that the Afrikaner Nationalist voter might be beginning to have second thoughts about apartheid.

He is most unlikely to change his loyalties a few days before the election. But a peaceful demonstration, which was disciplined and properly handled would make him think a lot. In some cases, he might even cast his vote for the United Party.

Against this background we can begin to try and see the Johannesburg decision to stay at home in new light. Now that it has been made the wisest thing to do is to ensure that it remains non-violent and well-disciplined. Whether or not it is successful will depend on the organisational ability of those who called the Johannesburg conference.

We can do other things. We can anticipate the situation which will be created by African intervention in the elections. If the United Party wins, it is absolutely certain that the Nationalist Party will be split in ways which would in the end finish it off as we know it. The Sabra DRC wing would be reinforced by defeat while the fire-eaters would be driven into the wilderness.

The United Party, strengthened by victory, would shed off its liberal wing and try and come to terms with the Sabra-DRC Nationalists. The Liberal Party, whose influence is already out of all proportion to its numerical strength, would emerge from the elections as the natural home of those who would have discovered that the United Party cannot be liberalised from within.

Nasty Things

If the United Party loses, it will have some nasty things to

(Continued on next page)

Publishers Note

OWING to the Easter holidays, next week, the issues of 'Opinion' and 'Indian Opinion' on Friday, April 4th will not be published. Our next issue will be on April 11.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Press Review

Insult To Injury

INORDINATELY patient as a rule with the political backwardness of the white settler governments of Central Africa, Mr. Nehru has now openly expressed doubts in the Lok Sabha about the usefulness of continuing representation in a country where even the common decencies of diplomatic etiquette are habitually outraged. The recent expulsion of the Indian Press Attache in Salisbury from a European-owned hotel was not the first instance of its kind. Discriminatory treatment was meted out to this country's representative at a civic ceremony last year; before that, the wife of an Indian diplomat in Southern Rhodesia was denied the use of a lift for reasons of colour bar. For three years the Federal Government of the Rhodesia's and Nyasaland has been promising an end to these perennial discourtesies, but to no avail. The solution it now suggests is tantamount to adding insult to injury. The proposal to issue special permits exempting their holders from the operation of the colour bar is in itself an act of racial discrimination; and no self-respecting country can allow its envoys to go about demanding civilised treatment on the strength of such chits of paper. In any event the redress offered against future insults is highly unsatisfactory. The proposed provision enabling diplomats to file private actions against offending hoteliers is no more than an ingenious device by which the Government of the Federation hopes to wash its hands of all responsibility for such incidents in future, and make them out to be private wrangles between the white racialists and their diplomatic victims. Such an arrangement cannot possibly guarantee courteous treatment to our representatives and is, therefore, wholly valueless. If Sir Roy Welensky, the Prime Minister of the Federation, can do nothing better than this, then New Delhi will have no alternative but to withdraw its representation from his country.

—"Times Of India", March 20

—o—

Getting The Upper Hand

SIR,—I read in "The Star" on February 26 the letter signed "Think" on "mixed" schools.

I think that the African is slowly getting the upper hand over the European.

One sight that most of us have noticed is the European worker sitting on the back of an S.A.R. lorry in recent years. Because these are Railway lorries nothing seems to be done about it. I would like to see some of these sympathizers with the Africans sitting there in all sorts of weather.

In my opinion this is a disgrace and only one instance that shows what is happening to help the African to get the upper hand.

J. J. POTGIETER.

Letter in "The Star."

—o—

The White Man Must Rule South Of Zambesi

SIR,—With the awakening of nationalism in Africa and the unmistakable signs of opposition to Europeans, it is strange that we, the Whites, are doing nothing tangible to consolidate the position we hold in that part of the land to which we are morally and legally entitled—Africa south of the Zambesi.

It is not, at this stage, necessary to provide proof of our undoubted right to proclaim ourselves as destined to occupy this land.

The point for our immediate attention is the fact that black Africa not only claims the whole of the continent for itself but is actually engaged in promulgating means of attaining its objective.

The question whether it will succeed now or in a hundred years can be left in abeyance for the time being.

What we have to meet is the undoubted challenge that is being presented to us. What are we doing to meet this challenge?

I realize that columns can be written on the subject, but to me this is the hour for English-speaking South Africa to make a stand for a White nation south of the Zambesi.

Now Is The Time

You, the English-speaking section, have not up to the present done as much for the preservation of a White South Africa as you might have done. Your contribution has been largely negative.

You have followed, but not as spontaneously as your undoubted prestige warrants

Everything points to a Labour Party majority in the next British elections. By and large that will mean the end of the White man in the Federation. Africa has to be divided between the Whites and the Blacks.

Let the Zambesi be the dividing line. The Blacks came from Central Africa. Let them go back there or stay—on our terms.

We cannot allow Southern Rhodesia to be ruled by the Blacks and the sooner that is understood the better.

Now is the time for English-speaking South Africa to take the lead.

The Afrikaners are waiting to follow.

S. L. HARTMAN.

Letter in "The Star."

Apartheid Will Never Succeed—TIC

THE Transvaal Indian Congress protests most strenuously against the arbitrary banning of the African National Congress in certain parts of the province by the Minister of Native Affairs, Dr. H. F. Verwoerd. The African National Congress is a voluntary organisation of the African people and its members struggle for the achievement of aims objects directed towards attaining the legitimate rights of oppressed and downtrodden masses of our country.

It is common knowledge that in its efforts to stem the tide of reaction it has time and again made use of non-violent methods of struggle for a redress of the just grievances of the people. The success of these struggles reflect the true aspirations of the overwhelming majority of our country. The leadership of this great organisation has boldly and consistently defended the noblest of human values according to the dictates of its conscience.

Clear

It is clear that the Minister of Native Affairs is guided by the interest of party politics in taking this high-handed action against an organisation which is the true spokesman of the African people. The Nationalist Party will never be able to thrust its policy of apartheid on unwilling masses; it will never be able to extinguish the burning desire for self-expression and freedom in the hearts of millions of men and women. History bears testimony to the fact that tyrants have never succeeded in the end.

This action is a challenge to all the people of South Africa—both white and non-white. If allowed to succeed, it will make tremendous inroads into the freedom and liberties of all. Not only will it do irreparable harm to the cause of racial co-operation and understanding but it will expose all South Africans, irrespective of race and colour, to Nationalist dictatorship. The Transvaal Indian Congress, therefore, calls upon the people of South Africa to mobilise all resources for the defence of the African National Congress.

Strangest Of All Elections

(*Continued from previous page*)

say against the ANC and the Liberals. That will not matter much for, after the mud-slinging the liberal wing of the UP will start trotting into the Liberal camp, its natural home. The Nats will have no very good reason to be cheered by their success. They will most likely be without the unifying leadership of Strijdom. Above this they will have to contend with an ANC which shall have been strengthened by its experiences in the elections; by a Liberal Party which shall be attracting the thoughtful from the United Party, the Labour Party and, even, the Nationalist Party itself. Both the ANC and the Liberals could be in the position to mobilise working-class and Church opinion and unify these in a massive front against the Nationalist Party. And when that day comes, the utter emptiness of apartheid would be clear for all to see. No wonder Verwoerd wants to clear out of the Native Affairs portfolio.

For the first time since Union the White voter is being brought face to face with the actual realities of the South African race problem. How he reacts to this will make all the difference between marching from this point in history towards finding a peaceful solution and drifting towards disaster.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Root Out Bachelor Barracks For Africans—De Blank

THE South African system of migratory African labour, with the consequent separation of husbands and wives, has "corrupted the Union and should be rooted out."

The Archbishop of Cape Town (the Most Rev. Joost de Blank), expressing this view in an article in "Africa South", calls on all Christians to resist this "devilish policy."

Discussing the recent demolitions of pondoks at Windermere, the Archbishop recalls that the Nazi blitz cleared the slums of the East End of London, and that after the war the area was re-built.

He asks: "Does that mean that today we thank God for Hitler because he was instrumental in getting rid of London slums? Certainly not—go and ask the widow whose husband was killed in an air raid, or the orphaned child whose parents were buried under the ruins of a blasted house.

"The end of London's East End was undoubtedly a good thing. But neither in London nor anywhere else can ends ever justify means.

"Cape Town is right to want to see the end of Windermere. Nothing could exaggerate the desolation of that appalling mass of wretched, pondokkies erected cheek by jowl all over a lifeless waste of land.

"How right and proper, we say, therefore, that good and well-intentioned men should demolish these miserable shacks and work to clean up this breeding-ground of poverty and discontent.

"Bachelor" Barracks

"Is this not cause for congratulation?" the Archbishop goes on. "For there is no war in South Africa, and there is thus no reason for men and wife to be separated or for a child to be bereft of its parents.

"So you might think. Nevertheless, this is precisely what is happening.

"In its perfectly proper zeal to clean up Windermere the City Council feels itself compelled by the Native Urban Areas Act to screen all who live there. As a result a few families—very few—will be offered alternative accommodation in the neighbourhood.

"But, in general, men with permission to work here will be offered accommodation in Langa's 'bachelor' barracks and their womenfolk will be told to make their way back to the reserve.

No Alternative

"There is no alternative to this. And it is not surprising that, for hundreds of people, this makes life in a Windermere pondokkie far more desirable than any move.

"A man and his wife would far sooner live together in such a hopeless, down-at-heel district as Windermere than live apart in hygienic, well-built quarters."

The City Council should at least refuse to do anything more about it at this juncture, says Archbishop de Blank.

Because now the fight is on Christian people everywhere are bound by virtue of their faith to fight the evils of a migrant labour force.

"Blasphemous" Clause

"We can no longer tolerate a state of affairs where family units are deliberately broken up by Government decree. The family is the basic Christian unit—in truth, not Christian only; it is the natural biological unit—and anybody that of set purpose wrecks the family is fighting against God.

"Christians have to withstand the enemies of God's Law by every legitimate means. The sanctity of the family is as fundamental to Christian obedience as resistance to the blasphemous 'Church Clause.'

"The whole system of migratory labour has corrupted the Union and should be rooted out. It has degraded the African, but not nearly so much as it has degraded the European who condones and encourages it...."

Some Nats Don't Trust Verwoerd

THE first public acknowledgement by a prominent Nationalist of the serious differences that exist in the Nasionale Party over the implementation of the policy of Apartheid was made by Dr. Albert Hertzog at an election meeting in Carolina recently.

Referring to the statement by the Minister of Native Affairs, Dr. H. F. Verwoerd, that he felt that the time had come for him to relinquish the portfolio, Mr. Hertzog said that there was suspicion in the country about the way African affairs were being administered.

He added: "Dr. Verwoerd can stand the suspicion of the Opposition, but he cannot stand the suspicion of his own people."

Dr. Verwoerd was present at the meeting at which Dr. Hertzog made this statement. He spoke in support of Dr. Hertzog, who is the Nationalist candidate for Ermelo, the constituency he has represented in Parliament for 30 years.

In political circles, Dr. Hertzog's statement is interpreted as meaning that Dr. Verwoerd has been compelled, because of internal dissension in the Nasionale Party over the policy of Apartheid, to relinquish the portfolio of Native Affairs.

It has been known for some time that the Apartheid breach in the Nasionale Party has been steadily widening, but this is the first occasion on which a member of the Nationalist hierarchy has admitted that it has reached a stage where the responsible Minister feels that he cannot carry on.

Dr. Verwoerd has been severely criticised in the Party for "doing too much for the Africans" His critics on this score point to the increasing sums that the Government has been spending on African housing and education.

On the other hand, Dr. Verwoerd has been just as strongly criticised by some Nationalists for "going too far and too fast" with his Apartheid policy.

Dr. Verwoerd has also found himself in difficulties with Nationalist intellectuals, who maintain that he has wandered off the road leading to complete territorial separation between White and Black.

A United Party spokesman said: "The statement made by Dr. Hertzog shows that the difficulties in the Nasionale Party over Apartheid have reached a stage where they can no longer be concealed from the public.

Mboya Tells Africans: Press Now For Freedom

(Continued from front page)

on purely personal and tribal grounds.

Mr. Mboya spoke today at the first African political meeting in Nairobi since the Government imposed a ban on such meetings last January.

Nkrumah Banner

The ban has just been lifted.

Today, amid cheers and cries of "Freedom," he unfurled a banner showing the features of Kwame Nkrumah, the Prime Minister of Ghana, and the date on which Ghana achieved independence.

He said the time had come for Africans to form a strong political organisation. Steps had already been taken to start their own newspaper.

Conflict over the new Lennox-Boyd Constitution has increased with the announcement that four Africans will seek election to the four special seats for Africans in the Legislative Council.

The African elected members have announced a boycott on election for these seats and said they will have nothing to do with any African who is nominated for them.

Even more opposition to these four men is expected from Africans with the publication of a speech made at Molo last night by a European elected member, Mr. W. E. Crosskill, who implied that the four candidates were selected by the Europeans.

An Asian elected member, Mr. J. M. Nazareth, Q.C., said he would support the Africans in their stand against the Lennox-Boyd plan.—Sapa-Reuter.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

MODERN INDIA

By C. W. M. GELL

SIR PERCIVAL GRIFFITHS is as well fitted as anyone to survey the ten years since India gained her independence. Long residence in the country (1921-47) and frequent visits to it since then; experience in administration (as a member of the Indian Civil Service) and later in commerce and industry; over ten years in politics and an elected non-official member of the Indian Legislative Assembly; and a sympathetic though not uncritical attitude towards the country and its many problems. He is also the author of the most authoritative work so for ("The British Impact on India") on the consequences of Anglo-Indian contact. The result of this is occasionally discernible in the present book ["Modern India" (Benn)] in rather too dogmatic ascription of this or that to "the British legacy," when historically it would be more accurately described as "the residue of British rule," i.e. something that has grown out of the interplay of Indians and British during that formative period rather than a direct bequest of British to Indians.

Nevertheless, as the British originally took over what even Indians admit was a disintegrating and decadent India and left it—as a result of the joint, though not always allied, efforts of Indian and Briton—a dynamic society, united (despite the tragedy of partition between Pakistan and India) as seldom before in the sub-continent's history, no impartial British writer need be unduly apologetic over the outcome—as distinct from all the incidents—of British rule. And it is certainly one of our proudest achievements that parliamentary government, the rule of law, equality before the law, freedom of speech and other essential ingredients of what has come to be regarded as the British tradition are, if possible, even more passionately practised by India today that by Britain herself. As Sir Percival writes: "The ties of affection between Britain and free India are strong and, in spite of her determined neutralism, India today is a willing and loyal member of the Commonwealth."

Of course, [the differences between India and Britain are greater than their similarities. The first third of Sir Percival's book is devoted to a brief synopsis of the cultural and historical background of pre-independence India, in which the very distinctive nature of Hinduism as a social force is stressed. This section, necessary as it is for the layman for whom this Nations of the Modern World series is intended by the publishers, inevitably curtails the space available to the author for describing the very complicated events of independence and partition, and the fascinating story of India's constitutional and economic progress since then.

This is a pity, because in a cautiously worded verdict Sir Percival does eventually come down, as this reviewer believes is just, on the Sikhs as primarily (though by no means solely) responsible for the frightful atrocities inflicted on both sides of the partition frontier across the Punjab. That the new governments of the two states, whose armed forces were caught in process of being disentangled from the pre-partition Indian Army of undivided India, so quickly brought the main conflagration under control is to their eternal credit. But not before ten millions had fled from one side or other across the frontier and between one and two million had come to violent and often terrible ends. As our outhor writes: "During the three months since partition, human nature in the Punjab and other affected areas (though Mahatma Gandhi largely saved Benjal from a similar fate) had sunk to the lowest depths and risen to the greatest heights of which it is capable. There are nauseating but well-documented stories of troops and police of both communities who fired on the very convoys they were engaged in protecting. On the other hand, there were Sikhs who died defending Muslims and Muslims who gave their lives [for Sikhs and Hindus—and there were British officers and women who cared only to protect the Indians or Pakistanis in their care or employ."

Of that dreadful period quite the most vivid and compassionate account occurs in an outstanding novel by a Sikh writer, "Train to Pakistan" by Khushwant Singh, which is a powerful product of creative imagination as well as a work of art. Sir Percival rightly agrees that, once the holocaust had erupted, "only the tragic process of segregation of Muslims and Sikhs could lead again to peace and security." But it is worth emphasising what he adds: "It is extremely improbable that any degree of persuasion or anything short of the actual communal massacres would have persuaded either Sikhs or Muslims to migrate and *there is also the possibility that propaganda directed to this end might have precipitated the very tragedy it would have been intended to prevent.*" This seems to me the conclusive answer to those who use the analogy of the Punjab as a basis for recommending total territorial partition of South Africa.

I am not going to describe the rest of this excellent book in detail. Almost everything it mentions—Kashmir, the 5-Year Plans, the "Communist menace", India's foreign policy, etc.,—is illuminated by good sense and reliable, though not uncritical, comment. Allowance must be made for the author's own plainly conservative and anti-socialist bias, though he concedes the inevitability of Indian socialism and the pragmatical reasonableness with which it has generally been applied. The only major omission seems to be the absence of any discussion of the progress made to abolish untouchability. Only Mr. Eric Louw and his friends will be disconcerted to find that a long discussion of Nehru's foreign policy contains no reference to "his intention of off-loading India's surplus millions on Africa." It would be unreasonable to expect Sir Percival to include the fictions of Nationalists and Natal Jingoes in his factual analysis!

On two small points this reviewer disagrees with the author. The latter considers it "doubtful if non-co-operation or its successor, civil disobedience, advanced self-government by a single day." This seems to me inconceivable. Without the continual nudging of the Indian nationalists and the repeated embarrassments of their campaigns of *Satyagraha* in one form or another, the British would surely have dragged their feet much longer before handing over. Even in South Africa, where direct passive resistance against actual laws has been prohibited under heavy penalties, the technique of non-co-operation clearly offers the unarmed, unenfranchised masses their best chance of bringing their numbers and superior moral case to bear against the siege mentality of the privileged minority.

Secondly, Sir Percival thought the Indian Congress Party so paralysed and impotent at the end of the war (after the suppression of the 1942 revolt and the imprisonment of most Congress leaders) that "if Britain had been anxious to cling to power she could have done so." Possibly. But only by detaining the Congress leaders in prison under war emergency regulations which would have been indefensible in peace time. And only by retaining in India a large British army whose conscript soldiers and their relatives at home would have voted out any Government that attempted this.

One final point to which all African leaders would assent comes in a quotation from that eminent Indian historian, Sardar K. M. Parikkar: "Some idea of the importance of the British decision in favour of English education for Indians may be gauged by considering the alternative. The particularisms based on local vernaculars would have grown so greatly as to break up even the idea of Indian unity. Much of the "New Learning" on which India's Great Recovery has been based would not have been available to us. The scientific development of the West would have reached us secondhand. By going in for English, India joined a world community." In these words are epitomised Dr. Verwoerd's real reason for Bantu Education and the Africans' bitter opposition to it.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. 'Phone 33-1654.

Phone 34-1349 P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

83 West Street, JOHANNESBURG.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

CAF Europeans Protest Over Salisbury Hotel Incident

SALISBURY, March 15.

A NUMBER of European residents of Salisbury have protested over the recent incident in which Mr. P. J. Rao, Press Attache at the Indian Commission, was asked to leave a European hotel at Mazoe.

Among them is the well known journalist, Mrs. Agnes Whitfield. Mr. and Mrs. Whitfield who were regular customers at this hotel have now informed the manager that they will stop staying there and that they have informed all their friends of their decision in the hope that their example will be followed.

Another protest was made by Mr. Lacey, a prominent member of the Inter-racial Association, who said he was distressed to hear of the humiliating treatment to Mr. Rao. "It really makes me quite sick," he said "and one becomes increasingly pessimistic of any hopes for a settled European minority to stay here in the future. They certainly do not deserve a place here judging by their present beaviour."

Letter

Mr. Lacey also wrote a letter to the Rhodesia 'Herald,' which is given below:

"Sir,—The two recently publicised incidents of racial prejudice, the first involving two African journalists and the second involving officials and family of one of our member Commonwealth Governments, will have distressed and evoked the sympathy of every fair-minded person in the Federation.

"Whilst deeply regretting the humiliation these persons have experienced under the aegis of our socalled 'partnership,' we should nevertheless be deeply grateful to them. By exposing themselves to this 'rash' of racial discrimination which covers our country from head to toe they are at the same time forcing the attention of the Government to the urgent necessity of affecting a cure for this cancer on the body-politic.

"Apart from deploring any distasteful manners which may or may not have been exhibited at the time of these incidents, one cannot blame the managers and/or proprietors of the establishments concerned. It would indeed be most unfair to place the onus of "operating or not-operating" a colour bar in S. Rhodesian the shoulders of individual owners of public amenities. For example however free from racial prejudice a particular restaurateur might be—if he wishes his restaurant to run at a profit he must necessarily conform to the wishes of the majority of his customers.

Remedy

"The only effective remedy lies fairly and squarely in the hands of our legislators. Such regrettable and humiliating incidents could and would not occur if the presence of normally behaved citizens, irrespective of race, in restaurants, hotels, theatres etc., was upheld by law.

"It is therefore the duty of our Government, a Government pledged to foster a spirit of partnership and co-operation between our peoples, to enact legislation which will make the recurrence of such incidents a thing of the past.

"The settled future of our small European minority in this part of the world inescapably depends on the acceptance of what we term the democratic way of life by what must ultimately be an informed and overwhelming African majority. But if at the present time one cannot be permitted to enjoy even the simple pleasure of a cup of tea in peace—then one might well ask "What price Democracy?"

International Hostels For Foreign Students

IT was announced in Parliament by Dr. K. L. Shrimali, Minister for Education that Government of India was proposing to set up international hostels at Delhi, Calcutta and Bombay for foreign students.

A building had been rented in Calcutta by the Indian Council for Cultural Relations and a hostel was expected to start functioning there in June 1958. The Delhi hostel was likely to be located in the University enclave.

India's Largest Insurance Company At Your Service

The New India Assurance Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA
RUSTOMJEE JALBHOY RUSTOMJEE
140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR
EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.
Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:
Office: 25845
Residence: 36413.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

A Divided Inheritance

By S. RADHAKRISHNAN in "Gandhi Marg"

IN recent years there have been great advances in science and technology and an increasing unification of the world. While the satellites are circling the earth, ideas, political and economic artistic and intellectual are circulating over the whole world. Even before we have set our house on earth in order, we are striving to conquer inter-planetary space. We will soon find out if the planet moon is made of green cheese!

Unfortunately, the horrors of war have increased and the refinements of cruelty to which human beings are subjected, such as concentration camps, mass deportations, gas-chambers and atom bombs, baffle description. Again, in the past we lived in a world in which civilisations seemed remote from each other. Today we are all a close neighbourhood.

In his Rock Edict XIII, Asoka mentions that he conquered the Kalinga country (266 B.C.) in which 'one hundred and fifty thousand persons were carried away as captives, and one hundred thousand slain and many times that number died.' He felt remorse that this victory was no victory. 'Now even the loss of a hundredth or a thousandth part of all the lives that were killed or died or carried away captive at the time when the Kalingas were captured is considered deplorable by the King.' He declares that he prefers forgiveness to punishment. The only conquest is conquest by *dharma*. Though Asoka cut into *rock* his admonition, we have not adopted it seriously. Man's inhumanity to man came out in the bloody riots in the first year of India's independence. We are still treating as sacred institutions which protect social injustices in the name of social justice.

We have now reached the end of the military road, but not, I hope, the limits of human wisdom. The preservation of peace is not merely a desirable ideal; it has become an imperative necessity. All the nations of the world have pledged their allegiance to peace, but do not seem to be prepared to work for the conditions which are essential for peace. We profess to build a world welfare state, where individual freedom and social justice are preserved, where we do not have injustices, racial discriminations and colonial dominations. We cannot achieve the goal of peace by bluffing, bargaining and bullying.

The two groups into which the world unfortunately is divided wish to build a social and political order which transcends sovereign nations. Both agree that exclusive nationalism is impracticable in the new world. But the conflicts between the methods adopted by the two groups are potentially violent, dark and destructive. They seem to be afraid of each other and each one thinks that the other is trying to overthrow it by force. We are faced with two alternatives: (i) collision, which may be suicidal for the human race, or (ii) conciliation, which is our hope for the future. We are pledged to the latter.

Modern psychiatry tells us that it is no use becoming furious at people who behave stupidly or wickedly. Instead of losing our tempers with them, we should study the reasons for their behaviour. Perhaps it may be wise for us to adopt a similar attitude in regard to the cold war. There is a temptation to look upon our opponents as inhuman monsters, infernal fiends plotting in dark cellars who require to be destroyed for the safety and health of the world. But we should try to change the mind of our opponents without resorting to force. Cruel methods are not necessary even to drive out cruelty.

The first step we have to take is to look upon our enemies as people like ourselves who are anxious to lead quiet, respectable lives. They are men like ourselves with energy and sacrifice, eager to rectify the injustices of the world, real or imaginary. We can then understand what the reasons are for their behaviour which is so disagreeable to us. We shall then realise that their success is the measure of our failure.

Plato was opposed to any naturalisation of foreigners and wanted every foreign creed and usage to be kept out of the commonwealth. This view dominated European thought for centuries. History has failed to conform to what Plato desired.

The crusading spirit, that we must spread our way of life whatever be the cost or the consequences, does not help us much. In the past quarrels tended to violence when each participant believed firmly and sincerely that he had the one final truth and if people differed from him it must be due to bad faith. Such an attitude led to persecution in the name of truth. The Greek and the Barbarian, the Jew and the Gentile, the Pagan and the Christian, the Christian and the Muslim, the Catholic and the Protestant, the Allies and the Axis Powers have all fought one another in the name of the infallibility of their particular ways of life. The play goes on; only the actors change. Today it is a conflict between the Communists and the anti-Communists. History demonstrates that the Greeks and the Barbarians, the Jews and the Gentiles, the Christians and the Pagans, the Christians and the Muslims, the Protestants and the Catholics have influenced and helped one another and enriched the world. The whirligig of time brings about its surprises. The Allies and the Axis Powers who fought with such bitterness a few years ago are great friends today. It is not necessary for the communist and anti-communist powers to wade through blood before they can settle down and understand each other. History shows that time cures many ills and brings about reconciliations which previously seemed impossible. The healing power of time, the resilience of human nature and the mutability of social and political institutions may help us to resolve the present conflicts if we avoid absolutism in creed and conduct and develop the courage to be patient and long-suffering.

We are yet in an early hour of the morning of man's history. His civilised life is hardly ten thousand years old and even in that period many empires and civilisations have appeared and disappeared and we need not think that our civilisation is the final expression of human wisdom. If we believe in the moral government of the world, this civilisation will survive if it adheres to the principles of love and brotherhood. It will disappear if it does not conform to them. When a member of the Prohibition Committee inserted advertisements for liquor in his newspaper, Gandhi asked, "What are you doing?' He answered, 'I must live'. Gandhi replied, 'I do not see any necessity'. Even so there is no 'must' about the survival of any civilisation. We have a common origin and a common goal as members of the human race. Every nation belongs to the world. Gandhi said: 'My love, therefore, of nationalism is that my country may become free, that, if need be, the whole country may die so that the human race may live'. The Red Cross symbolises material suffering and death and spiritual victory. 'He that loseth his life shall save it'. For the sake of physical survival we should not barter away spiritual ideals. It is far nobler to die than spread death and disease among millions of innocent people. If, on the other hand, we adopt the teachings of great religions which require us to forgive, love and pray for our enemies, we will lay the foundations for a better world.

The establishment of peace is not simply an intellectual achievement. It is a moral and spiritual one. At the present moment we have the Red Cross work on the one hand and nuclear tests on the other. We commend to our people the message of love and non-violence and prepare, at the same time, horrible instruments which cause death and destruction. We offer the people a divided inheritance. We can make war, can we make peace? Yes, if we overcome the division in our hearts. We suffer from confused minds, disturbed hearts and sick souls. Until we are delivered from this bondage, this corruption, this division in our soul, we may have to groan and travail.

(To be continued)

Cable & Tel. Add. HARGVAN. Phone 29368

P. Hargovan & Co.
(Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12/6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " " "
Cash with order only.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

India Letter

(From Our Own Correspondent)

1,300 Persons Arrested In West Bengal

About 1,300 persons, including a number of women and children, were arrested in Calcutta on March 18 when three separate demonstrations were held—one near the Writer's Building and two near the Assembly House.

The biggest demonstrations were held by East Pakistan refugees who were led by a Praja-Socialist Party M.L.A., Mr. Pabitra Roy, in continuation of a campaign launched earlier to press their demand that they be settled in West Bengal itself.

The refugees, who raised slogans, swarmed past the police. About 1,150 of them were taken into custody.

Three hundred yards away bustee-dwellers were protesting against the Calcutta Bustee Dwellers' Rehabilitation Bill which was being debated in the Assembly. One hundred and thirty five of them, including seven women were arrested.

In both the areas there is a ban on assembly of more than four persons.

The third demonstration was held by the Communist-sponsored Bengal Provincial Kisan Sabha. About 4,000 peasants marched in procession towards the Assembly demanding better distribution of food.

Four Communist M.L.A.'s who led the procession, later went to the Assembly and presented the Chief Minister, Dr. B. C. Roy, with a nine-point charter of demands.

U.S. Editor's Remarks Resented

The remark of an American Editor, Mr. Norman Isaacs, that he had not met in India a single businessman or responsible journalist who appreciated Mr. Krishna Menon's presentation of India's case at the United Nations drew shouts of "no, no, it's a sweeping generalisation" from an Ahmedabad audience on March 18.

Mr. Isaacs, accompanied by another American editor, Mr. Roy Matson, was initiating a discussion on public opinion and foreign policy at the Laski Institute of Political Science. Mr. Menon is the first life member of the Institute.

Mr. Isaacs, maintaining his view, said just as Mr. Dulles did not fully reflect the American view on certain vital points, Mr. Menon's presentation did not appear to carry the sanction of the people's ideas.

Both editors said American public opinion was now, by far, conditioned for co-existence backed by reasonable agreements between the power blocs.

Plea For Prevention Of Immoral Traffic

Resolutions urging the Government to abolish houses of ill-fame throughout the State immediately and to have a special squad of women police for the prevention of immoral traffic were adopted at the Bihar State Conference on Social and Moral Hygiene which concluded its two-day session in Patna on March 18. Dr. Sushila Nayyar, M.P., presided.

The conference called upon the public to agitate for the abolition of immoral traffic and for carrying on sustained efforts to educate the public against this evil.

The conference also passed a resolution requesting the State Education Department and the Universities of Patna and Bihar to consider the desirability of including sex education in the course of studies.

Harijan Leader Acquitted

The District and Sessions Judge of Nagpur on March 19 set aside on an appeal the conviction and sentence passed by a lower Court against the former secretary of the All-India Scheduled Castes' Federation and a member of the Bombay Legislative Council for allegedly inciting public opinion.

The lower Court had sentenced Mr. Aole to pay a fine of Rs. 500 or in default to undergo four months' rigorous imprisonment.

The case related to a speech delivered by Mr. Aloe on December 30, 1956, at a public meeting held at Nagpur after the death of Dr. B. R. Ambedkar, the Scheduled Caste leader.

The prosecution had alleged that Mr. Aole had said that the Caste Hindu society was responsible for administering poison to Dr. Ambedkar and he added that the Scheduled Caste people should avenge his death by "blood for blood". Mr. Aole had denied the use of the language attributed to him.

Setting aside the conviction the District and Sessions Judge held that the prosecution had failed to prove its case and, therefore, he discharged the accused.

700 Muslims Returned To India Last Year

About 700 Muslims, mostly from West Pakistan, were granted permission last year to settle permanently in India. Applications of about 225 were turned down. Nearly 21,000 Pakistan nationals were convicted during 1956-57 for entering India without valid passports. Of them about 620 refused to go back to Pakistan after the expiry of their terms.

Dam To Be Ready Next Year

Gandhi Sagar dam of the Chambal River Project will begin to store water in the monsoon of 1959 when an area of 100,000 acres in Madhya Pradesh will be ready to receive irrigation supplies through the right main canal, the first 80 miles of which pass through Rajasthan before entering Madhya Pradesh.

On completion of the first stage the project would irrigate over half a million acres.

Mr. Nehru's Address At Farmers' Convention

NEARLY 4,000 farmers, many of them wearing flowing turbans and traditional dresses, from all over India met in New Delhi recently at the fourth National Convention of Farmers to hear Mr. Nehru's plea for greater production of foodgrains.

Prime Minister Nehru declared that he was strongly in favour of small, freely-run co-operatives. Opening the Convention, he said: "I am definitely of the view that co-operatives should not be very big; they should be small—one to a village or two villages."

Pointing out the tremendous progress Europe had made in agriculture on account of co-operatives, he added: "What an individual farmer cannot do, co-operatives can. They can help the farmer to acquire better implements, improved seeds and arrange for the sale of his produce. The co-operatives should not be mere loan-giving agencies. They should be run by the people and not the Government, even at the risk of people making mistakes."

Mr. Nehru had a word of advice for the farmers. "Population control", he said, "will be a matter of life and death for India and other countries of Asia in the next 10 or 20 years. India's annual population increase of 5 million was no laughing matter. China had an even bigger problem than India. "Moreover, Asian countries cannot progress unless we come to realise the importance of planned parenthood."

Among other points made by the Prime Minister was his emphasis on three aspects of village life. "Every village", he said, "should have three things: 'Panchayat', co-operatives and a school. Only then can the foundations of the country be strong."

SURAT HINDOO MAYAWANT ASSOCIATION OF S.A.

SPECIAL NOTICE

Please take note that the annual General Meeting of the above Association which was to have been held on the 22nd September, 1957, was postponed due to a quorum not being formed, is now scheduled to be held on GOOD FRIDAY, 4th April, 1958, commencing at 10 a.m. at 145, Prince Edward Street, Durban.

AGENDA:—(1) Minutes, (2) Correspondence, (3) Chairman's Annual Report, (4) Secretary's Annual Report, (5) Treasurer's Financial Statement, (6) Election of Officials, (7) General.

All members are earnestly requested to attend without fail.

G. MEHTA,
Chairman.

Leading Insurance company requires agents all over Transvaal. Mainly fire, burglary, marine, accidents, motor and all risks Insurance. Liberal commission on premiums and renewals. Contacts with business houses essential. Reply to Messrs. Buys & Co., P.O. Box 281, Pretoria.

3 in 1 HAIR CLIPPER
Size—0000

Supplied with an additional cutting comb which gives the clipper three different sizes. Cutting Length Prices (Including Postage) 17/9. From: MAARMAN'S (PTY) LTD. Box 26, BRITS, Tvl.

BOOKKEEPING IS NECESSARY TO COMMERCIAL SUCCESS: 48 years of successful educational service by the School of Accountancy guarantees to build careers by home study methods. Write for the FREE BOOK "The Direct Way to Success" which gives details of the course. THE SCHOOL OF ACCOUNTANCY, Box 4592 (ZD) Johannesburg or P.O. Box 1865 (ZD) Durban.

Headlines, sub-editing and editorial comment by Jordan K. Ngubane of "Emandleni," P.O. Inanda, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Graaff Calls ANC Supporters Of U.P. Agitators

(*Continued from front page*)

creating in the minds of the illiterate Africans the impression that agitators have the support of the majority of the White people in this country.

"He has done this for party political ends and does not reckon with the dangerous consequences for the White people of South Africa. We cannot express our condemnation of these tactics too strongly."

Blameworthy

Sir de Villiers added: "And if there is any disturbance it is the Prime Minister and his Government who are responsible."

He said that the Government had had 10 years in which to apply its policy of eventual total apartheid. But this cry, which won the last election, had now been changed. It had proved that it was not a solution to the country's racial problems. Instead of clearing the European areas of Whites, in some cases areas which were once White were now non-White.

The influx of non-Europeans into the urban areas, he said, was supposed to be "not permanent," but the erection of "buffer strips" between European and non-European areas was evidence of their permanence.

Bankruptcy

And now, in its political bankruptcy, the Nationalists were running around and saying that the United Party stood for equality.

On the contrary, he said, there had been discrimination under United Party government and there would be discrimination under any future United Party Government. There would be social and residential segregation as there always had been. But the discrimination and the segregation would be applied with justice and respect for the different sections of the community.

Sir de Villiers was asked what Mr. Eugene Black, president of the World Bank, meant when he said that the shortage of overseas capital in South Africa was due in part to a "bad Press."

S.A.'s Potential

Sir de Villiers said that South Africa had an enormous potential, and the Press overseas was well aware of this potential. But at the same time they were interested in facts and the record of the Nationalist Government was not a proud one.

How could the Press not react badly to such legislation as the High Court of Parliament, the Church Clause, the enlarged Senate and the immoral constitutional tricks of the Nationalists? This was the Press to which Mr. Black had referred.—Sapa.

High Taxes Essential For Development Plans

Winding up the debate on the budget in Parliament, Mr. Nehru said there was no escape for India from the heavy burden of taxation. There was no alternative to high taxes if they wished to implement development plans.

When people fought for independence they were prepared for many things which were unpleasant. Now when the country was engaged in building up its economy and raising the standard of life, people must be prepared to sacrifice. If despite the poverty of hundreds of years, the people had been able to carry on, it was because of their faith, innate strength and vitality.

The Prime Minister said that Acharya Kripalani while referring to the defence expenditure in his speech, had stated that the Government did not follow Mahatma Gandhi. He was completely correct. "We endeavour perhaps sometimes to follow him. But it would be completely right to say that we are not following him (in regard to defence), and I do not know if any Government can follow Mahatma Gandhi in this imperfect world."

'NUGGET'—the shine of good shoes

823-E-SN

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

India Marches On

Just Arrived
Direct From India
Latest News

My Magazine Of India ...	1/6
Illustrated Weekly Of India ...	2/2
Film World Today ...	2/9
Great Men Of India ...	2/9
Great Saints Of India ...	2/9
March Of India ...	4/9
India Annual Review 1956 ...	5/6
Filmie Dhunig Na Samachar—Special Issues	6/6
Heroines Of India ...	4/9
Simple History Of India ...	4/9
India Then And Now ...	4/9
Stories Of Our Land—2 volumes ...	5/6
Ramayan For Boys And Girls ...	1/7
Famous Princess Of Islam ...	2/-
Muslims Of India ...	2/6
Panchangs In Hindi—1958/9 ...	3/-
Roopanand's Festival Calendar ...	1/7

D. ROOPANAND BROS.
MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS
Phone 20707. — P.O. Box 2524.
85 VICTORIA STREET, DURBAN.

We have pleasure in announcing to the general public that we are now specialising in Indian and Pakistani goods. The following are only a few of the many wide range of lines we offer:

CAROM BOARDS

Ordinary Rubber Cushion	£5 5 0
" Nickle Corner	£4 4 0
Two-In-One Carom Draft Board— —Rubber Cush.	£5 15 0
" " " Nickle Corner	£4 15 0

ALL WITH STICKER And MEN. TETS COMP.

AGARBATTI

Gateway of India—Tins 6 Tola 10/6 Each; 3 Tola 5/6;
Three Roses " 6 " 9/- " 3 Tola 4/6
Lata Mangeshkar " 4 " 4/6 "
3 Jyothi 1/6 Each.
India: Steamer Brand No. 444—8/6 Doz.
Pakistani: " " No. 444—6/6 Doz., No. 10 16/6 Doz.
Pakistani: Captain 27/6 Doz., Mysore Sooganhdh 24/- Doz.
Pakistani, Rose 24/- doz.; Darbar 37/6 doz.;
Meelat 37/6 doz.

Also wide range of Sarees, Glass and Plastic Bangles, Immitation Jewellery, Clocks, Toys, Games, Novelties, Radios and Electrical Goods.

A. K. HOOSEN & SONS,
116 Queen Street. Phone 27349. P.O. Box 2168.
DURBAN.

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

has pleasure in announcing that she has been appointed as Agent for:—

NATIONAL MUTUAL LIFE ASSOCIATION OF AUSTRALASIA LTD.

(INCORPORATED IN VICTORIA, AUSTRALIA,)
ESTABLISHED 1869

A LIFE POLICY WITH THE NATIONAL MUTUAL ENSURES ABSOLUTE SECURITY WITH GOOD BONUSES

Please write or inquire for further particulars:

106 Mansfield Road, DURBAN.

P.O. Box 476. Telephones: 47888.
Telegrams & Cable: "SORABTEM." 47453.

Printed and published by Mrs. Sushila Gandhi at the International Printing Press (Phoenix), Private Bag, Durban, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

INDIAN OPINION
ઈન્ડિયન
ઓપિનિયન
મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

No. 12—Vol.-LVI.
Friday,
28th March, 1958
Registered at the G.P.O. as a Newspaper
Price 4d.

ભગવાન અને માયાની એક સાથે સાધના નથી કરી શકાતી. એમાંથી એકને પસંદ કરો. પશ્ચીમ માયાની આરાધના કરી નૈતીક ઉન્નતી નથી કરતું. આ લોકોનું અનુકરણ આપણે કરશું તો આપણી અધોગતી જ છે.
—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૬ મું—અંક ૧૨ | તા. ૨૮ માર્ચ, ૧૯૫૮. | છુટક નકલ પે. ૪

આફ્રીકન પુરૂષો માટેની હોસ્ટેલોને કાઢી નાખવી જોઇએ

ડી. બ્લેન્ક

“દક્ષિણ આફ્રિકામાં હાલ જે રીવાજ ચાલુ છે કે, ગામડાંઓમાંથી ફક્ત આફ્રિકન પુરૂષોને, પોતાના કુટુમ્બથી જુદા પાડી, શહેરમાં કામ કરવા માટે રાખવામાં આવે છે એનાથી, ઘણું પાપ ફેલાય છે. આ કારણે એવા રીવાજને કાઢી નાંખવો જોઈએ.” કેપટાઉનના આર્ચબીશપ, રેવ. જુસ્ટે ડી. બ્લેન્કે ઉપર મુજબના પોતાના વિચારો એક લેખમાં જણાવ્યા છે. એમાં વધુમાં એમને એમ પણ લખ્યું છે કે; “બધા ખ્રીસ્તીઓએ આ દેશમાં ચાલી રહેલી અન્યાયી નીતીનો વિરોધ કરવો જોઇએ.”

વધુમાં તેઓ લખે છે કે, લંડનના ગરીબ લત્તામાં લડાઇને વખતે, નાઝી બોમ્બો એ, બધા જુના ઘરોનો નાશ કરી નાખ્યો હતો. ત્યાર પછી આજે, એ જગ્યામાં નવા મકાનો બાંધવામાં આવ્યા છે. શું એનો અર્થ એમ થાય કે, આજે આપણે ઈશ્વરનો આભાર માનીયે કે એમને હીટલરને પેદા કર્યો જેથી લંડનના ગરીબ લત્તામાંથી ખરાબ મકાનોનો નાશ થયો? આ સવાલ તો આપણે એવા લોકોને પુછવો જોઇએ—જે વિધવાએ, પોતાનો ધણી એ યુદ્ધમાં ખોયો હોય, અથવા એ માનેકે, જેને પોતાના બાળકો ખોયા હોય અથવા એ બાળકો કે જેઓ આજે અનાથ થઈ ગયા છે તેમને.

લંડનનું ઇસ્ટ એન્ડ, આજે નીકળી ગયું છે એ સારૂં છે, પણ કોઈ પણ વંખતે અથવા કોઈપણ દેશમાં, ગમે તેવી રીતોથી ફેરફાર કરવા એ બરાબર નથી.

કેપટાઉન આજે, એનો વીન્ડરમીયરનો ગરીબ લત્તો રદ કરવા ઇચ્છે છે, એ બરાબર છે. આવો ગંદવાડ અને ગરીબાઇ દુર કરી એની જગ્યા એ સારા સાધનો કરવા એ સારૂં કામ છે. આજે દક્ષિણ આફ્રિકામાં યુદ્ધ નથી ચાલતુ કે, પત્નિઓએ પોતાના પતીથી જુદા રહેવું અથવા બાળકોએ, પોતાના મા-બાપથી જુદા રહેવું પડે.

પણ આપણે આમ વિચારતા જ રહેશું, અને આપણી નજર સામે એમજ થઇ જશે. આજે કેપટાઉનની સીટી કાઉન્સીલ આ ગરીબ લત્તાનો અંત લાવવા ઇચ્છે છે ત્યાંના બધા રહેવાસીઓને ખાસ ડોકટરો પાસે તપાસવામાં આવી રહ્યા છે, અને આને પરીણામે ઘણા ઓછા કુટુમ્બોને રહેવાની જુદી સગવડ મળશે. પણ મોટા ભાગે જે પુરૂષો કામ કરવાને યોગ્ય હશે, એ લોકોને ફક્ત પુરૂષોના હોસ્ટેલોમાં રહેવાની સગવડ મળશે. એમનાં બૈરાંઓ એ, 'પાછા રીસર્વમાં ચાલ્યા જવું પડશે.

આ માટે બીજો કોઇ ઈલાજ નથી. અને એટલા માટે. નવાઇની વસ્તુ નથી, કે ઘણા લોકો વીન્ડરમીયરમાં ગરીબાઇમાં રહેવાનું વધારે પસંદ કરે છે. પતી-પત્ની આવી ગરીબાઈ અને ગંદવાડમાં રહેવાનું વધારે પસંદ કરે છે, કારણ કે તેઓ સાથે રહી શકે છે, જ્યારે, સાફ અને સારા ઘરોમાં એ લોકોએ જુદા રહેવાનું હોય છે.

ઓછામાં ઓછું સીટી કાઉન્સીલ હાલમાં કોઇ પણ પગલા લેવાની ના પાડી શકે છે. બધા ખ્રીસ્તીઓએ આવા અન્યાયનો વિરોધ કરવો જ જોઈએ.

સરકારના એક હુકમથી જ જ્યાં હજારો ઘરોનો નાશ કરવામાં આવી રહ્યો છે, ત્યાં આપણે કઈ રીતે ચુપ રહી શકીએ? કુટુમ્બ પ્રથા એ ખ્રીસ્તી ધર્મમાં બહુ જ મોટો હીસ્સો ધરાવે છે, અને ફક્ત ખ્રીસ્તી ધર્મમાં જ નહીં પણ દુનીયાનાં સાધારણ કાયદા મુજબ પણ કુટુમ્બને સંભાળવાનો સવાલ ગંભીર છે. અને જે પણ વ્યકતી જાણી કરીને એક કુટુમ્બને ભાંગવા ઇચ્છે, એ ઇશ્વરનો દુશ્મન છે. ઇશ્વરના શત્રુઓ સામે લડવું એ ખ્રીસ્તીઓનો ધર્મ અને તેમની ભાંગવાનો રીવાજ એટલો જ પાપી છે જેટલો ફરજ છે. આજે આ કુટુંબ ચર્ચ કલોઝનો કાયદો છે. આજે આફ્રિકન પુરૂષોને પોતાના કુટુંબથી વીખુટ માટે શહેરમાં રાખવાથી, આફ્રિકનોનું જીવન હલકું થઇ ગયું છે. પણ એના કરતાં હલકું તો એ ગોરાઓનું જીવન છે, જેમને આવા રીવાજને જન્મ આપ્યો છે, અને એને ઉત્તેજન આપી રહ્યા છે.

ગ્રાફની આફ્રિકનોને ચેતવણી

જોહાનીસબર્ગમાં ભાષણ કરતાં યુનાઇટેડ પાર્ટીનાં નેતા સર ડી. વીલીયર્સ ગ્રાફે જણાવ્યું હતું કે, વડા પ્રધાન મી. સ્ટ્રાઇડમ આજે રાજનૈતીક કારણો, વિશે એમ કહેવા ઇચ્છે છે કે આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસને યુનાઈટેડ પાર્ટી સાથે સંબંધ છે.

આવા અવિચારૂ બોલોથી બધા આફ્રિકનોને એમ થશે, કે ચળવળીયાઓને લગભગ બધા ગોરાઓનો સાથ છે.

સર ડી. વીલીયર્સ ગ્રાફે આફ્રીકનોને ખાસ ચેતવણી આપી છે કે, ચુંટણીના અઠવાડીયામાં 'નેશનલ પાઉન્ડ-અ-ડેય, કમીટી' એ જે કાર્યક્રમ રાખ્યો છે, એમાં સાથ ન આપવો. આનાથી ખાસ ફાયદો નહીં થાય, બલકે આફ્રિકનોને જ નુકશાન પહોંચશે. રાજનૈતીક સવાલોનો ઉકેલ કરવા માટે, હુલ્લડો અથવા ગેર કાયદેસર પગલાં, અથવા આર્થીક રીતે હાની પહોંચાડવાની ધમકીઓ વિગેરે યુનાઇટેડ પાર્ટી સ્વિકારવાની નથી. હું આ અવસર ઉપર આફ્રિકનોને ખાસ ચેતવણી આપવા ઇચ્છું છું કે, તેઓએ ચુંટણીના અઠવાડીયામાં, જે કાર્યક્રમોની યોજના અમુક સંસ્થાઓ તરફથી યોજવામાં આવી છે, એમાં સામેલ નહીં થવું. વડા પ્રધાને અમને હાની પહોંચાડવા ખાતર એમ જાહેર કર્યું છે કે આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસને

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૧૧૦)

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૨૮ માર્ચ, ૧૯૫૮.

હીંદી એલચીઓનું સ્થાન

થોડાક વખત પહેલા સોલસબરીની એક હોટેલમાં એક આફ્રિકનનું અને ત્યાર પછી હીંદના એલચીની કચેરીના એક સભ્યનું અપમાન કરવામાં આવ્યું હતું. તેઓને હોટેલ છોડી ચાલ્યા જવાનું મેનેજર તરફથી ફરમાવાયું હતું. આ બનાવ વિશે હીંદ સરકાર તરફથી વડા પ્રધાન નહેરૂએ એક નિવેદન બહાર પાડી બ્રિટીશ સરકારને ચેતવણી આપતાં જણાવ્યું છે કે, "આવા બનાવોને હીંદ સરકાર નભાવી નહીં લે." અમારે મતે આ ઉચ્ચીત પગલુ ભરાયું છે. પણ સાથે સાથે વડા પ્રધાને એમ કહ્યું કે સેનટ્રલ આફ્રિકન ફેડરેશનમાં હીંદના એલચીઓને રાખવામાં તેઓ કશો અર્થ નથી જોતા એ ઠીક નથી

આ ઉપરથી એમ જણાય છે કે, હીંદ સરકાર પોતાના એલચીને એ સ્થાનેથી હવે ખસેડી લેશે કે, જેવું દક્ષિણ આફ્રિકામાં કર્યું છે. દક્ષિણ આફ્રિકાના બનાવોપરથી આપણને જણાશે કે, એલચીની ઓફીસ બંધ કરવાથી ન તો હીંદીઓને ફાયદો થયો છે કે ન તો પરદેશના હીંદીઓને. બલકે એમ કરી ઇલાયદાપણાના સર્જકોને માટે તેઓ મેદાન ચોખ્ખુ કરી દે છે કે જેથી તે લોકો મન ફાવે તેમ રમતો રમે.

એ સત્ય છે કે, રોડેશીયાનો બનાવ ગંભીર છે. સ્વાભાવિક રીતે હીંદ સરકાર અને તેની પ્રજાને એથી પોતાના સ્વમાનની રક્ષા કરવાનું પગલુ ભરવાનો વિચાર આવે. પણ આજ નીતી કોમનવેલ્થના બીજા બીન-ગોરા દેશોના એલચીઓને પણ લાગુ પાડી, ઘાના અથવા સિલોનના એલચીઓનું પણ આવુજ અપમાન કરવામાં આવ્યું હોત. આથી એલચીને બોલાવી લેવા કરતા આન્તરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રમાં આ સવાલ ચર્ચી ઇલાયદાપણાનો નિકાલ લાવવા પ્રયત્ન કરાવવો જોઇએ.

કોમનવેલ્થની વડા પ્રધાનોની પરીષદમાં આ સવાલ ઉપાડવો જોઈએ અને બીન-ગોરા દેશના પ્રતિનિધિનું અપમાન ન થાય એવો ઉકેલ લાવવો જોઇએ. આવે વખતે ફકત પ્રતિનિધિઓનો જ નહિ પણ સમસ્ત બીન-ગોરી પ્રજાનું રંગભેદને કારણે થતું અપમાન અટકાવવાની ચર્ચા થવી જોઇએ.

આજે કોમનવેલ્થમાં બીન-ગોરા સભ્યોની સંખ્યા જોતા જણાય છે કે, આ સવાલને દુનીયા હવે બહુ વખત નભાવી લેવાનું સાહસ નહીં કરે અને ગંભીર પણે એનો વિચાર કરશે.

આજે રહિ રહિને ફેડરેશન તરફથી એમ જાહેર કરવામાં આવ્યું છે કે, ફેડરેશનમાં બીન-ગોરા પ્રતિનિધિઓ વિશે ખાસ કાયદો છે. આ બીના આપણને ભરમાવવા પુરતી જ જણાય છે. આજે આફ્રિકાના બીન-ગોરાઓ અને હીંદના લોકો ફર્સ્ટ કલાસ અને સેકંડ કલાસ "કુલીસ" કે "કાફર"નો ભેદ કોમનવેલ્થના દેશોમાં કાયમ રહે એને માટે લડી નથી રહ્યાં. તેઓ લડે છે રંગભેદને દેશ વટો દેવા માટે. આ કારણે હીંદ, સીલોન અને ઘાનાએ ભેગા થઈ આ સામે પોતાનો સખત વિરોધ દર્શાવવો જોઇએ. ફેડરેશનમાં સ્વતંત્રતા આપવા છતાં ત્યાં હજી ગોરાનું પ્રભુત્વ કાયમ રાખવામાં આવી રહ્યું છે.

જો કોમનવેલ્થના બીન-ગોરા પ્રતિનિધિઓ આ સવાલને હાથ નહી ધરે તો જે બીન-ગોરી રાષ્ટ્રોની લાખોની પ્રજા રંગભેદનો નાશ કરવા તેમની સામે મીટ માંડી બેઠી છે તેમને દગો દેવાયો ગણાશે.

ગ્રાફની આફ્રિકનોને ચેતવણી

(પહેલા પાનાનું અનુસંધાન)

અમારો સાથ છે. અને આ રીતે અભણ આફ્રિકનનાં મગજમાં એ વિચાર દાખલ કર્યો છે કે, હુલ્લડ કરનારાઓને, ઘણા ગોરાઓનો સાથ છે. વડા પ્રધાને આવા વાકયો ખાસ ચુંટણીને અંગે ઉચ્ચાર્યાં છે. અને એમને એવા વાકયોનું પરીણામ શું આવશે એનો વિચાર નથી કર્યો. દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોરાઓ માટે કદાચ આનું ગંભીર પરીણામ આવે. જો આજે કોઇપણ જાતના હુલ્લડ થશે તો એના જુમેદાર વડા પ્રધાન

> **પ્રકાશકની નોંધ**
>
> **ઈસ્ટરની રજાઓને લઈને અમારો આવતો અંક તા. ૪ એપ્રીલનો બહાર નહીં પડે. હવે પછી તા. ૧૧–૪–૫૮નો અંક અમે બહાર પાડશું.**
>
> વ્યાવસ્થાપક,
> 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન.'

અને એમની સરકાર હશે. છેલ્લા ૧૦ વરસથી, સરકાર પુર્ણ ઇલાયદા પણાને સિદ્ધ કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે. આજ વચનને આધારે તેઓ ગઇ ચુટણી જીત્યા હતાં. આજે સિદ્ધ થઇ ગયું છે કે આ રીતે આ દેશના કોમી સવાલનો ઉકેલ નહીં થઇ શકે. યુરોપીયન સત્તામાંથી બીન-ગોરાઓને કાઢવાને બદલે આજે જે સત્તા પહેલા ગોરાઓના હતાં તે આજે બીન-ગોરાઓના થઇ ગયા છે.

એમ કહેવામાં આવ્યું હતું કે, શહેરમાં બીન-ગોરાઓની વસ્તી બહુ નથી વધી તે છતાં આજે, બીન-ગોરાઓ, અને ગોરાઓને અલગ રાખવા માટે, ખાસ વ્યવસ્થા કરવાની વાત ચાલી રહી છે.

આવી પરીસ્થીતીમાં જ્યારે નેશનાલીસ્ટો કાંઇ પણ કરી શકયા નથી; ત્યારે તેઓ હવે એમ કહી રહ્યા છે કે યુનાઇટેડ પાર્ટી સંગઠણ માટે પ્રયત્ન કરી રહી છે. યુનાઇટેડ પાર્ટીની સત્તા દરમીયાન ઇલાયદાપણું હતું અને ભવીષ્યમાં પણ રહેશે. જુદી જુદી કોમોને જુદા રાખવાની પણ કોશીશ થશે જ, પણ તે ન્યાયથી અને બધી કોમોનુ માન જાળવીને

સર ગ્રાફને પુછવામાં આવ્યું હતું કે વર્લ્ડ બેન્કના પ્રેસીડન્ટ મી. યુજીન બ્લેકે કહ્યું હતુ કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં પરદેશ તરફથી નાણા રોકાણ એટલા માટે ઓછું છે કારણ કે આપણું પ્રકાશન ખાતું બહુ ખરાબ છે. તો આનો શું અર્થ થાય છે? આના જવાબમાં સર ગ્રાફે જણાવ્યું કે, નેશનાલીસ્ટોના કાર્યો બહુ વખાણવા જેવા નથી. અને જ્યારે, પાર્લામેન્ટ માં ચર્ચ કલોઝ, વિગેરે જેવા કાયદાઓ રજુ થાય અને નેશનાલીસ્ટ સરકારનું વર્તન અન્યાયી હોય ત્યારે પ્રેસ કઇ રીતે સારા રીપોર્ટ આપી શકે?

હીંદ સરકારનું અપમાન

વડા પ્રધાન પંડીત નહેરૂએ જણાવ્યું હતું કે તેઓએ બ્રીટીશ સરકારને જણાવ્યું છે કે, રોડેશીયા અને નાયાસાલેન્ડના ફેડરેશનમાં હીંદી એલચીને રાખવાનો કોઇ પણ અર્થ નથી જણાતો કારણ કે તેમને રંગભેદને લીધે ઘણું અપમાન સહન કરવું પડે છે, એવા ખબરો હમેશા આવતાં રહે છે. શ્રી નહેરૂએ પાર્લામેન્ટમાં જણાવ્યું હતું કે, દક્ષિણ રોડેશીયાની એક હોટેલમાં હીંદી હાય કમીશનરની ઓફીસના એક સભ્યનું અપમાન કરવામાં આવ્યું હતું અને આ બાબત માં લંડનના હીંદી હાય કમીશનર તરફથી માહિતીઓ ભેગી કરવામાં આવી હતી. મારી સરકાર તરફથી બ્રીટીશ સરકારને કહેવામાં આવ્યું છે કે આપણા એલચીઓ ઉપર આવી રીતે સુધરેલા સમાજના કાયદા કાનુનનો ભંગ કરી રંગભેદને લીધે અપમાન કરવામાં આવી રહ્યા છે. અને ખાસ કરીને જ્યારે તેઓ એક સરકારી હોદ્દો ધરાવે છે ત્યારે, આથી આ એક દેશની બીજા દેશ સાથેના સહકારી લેવદેવડની વાત બની રહે છે.

શ્રી. નહેરૂએ વધુમાં જણાવ્યું કે, રોડેશીયા અને નાયાસાલેન્ડની સરકારે અસીસ્ટન્ટ કમીશનરની માફી માગી હતી અને જણાવ્યું હતું કે, તેઓ આવા બનાવોને અટકાવવા માટે બનતો પ્રયત્ન કરે છે..

બે અઠવાડીયા પહેલા હીંદનું સ્વતંત્ર છાપું "ટાઇમસ ઓફ ઇન્ડીયા" એ હીંદની સરકારને અરજી કરી હતી કે બ્રીટીશ સરકાર સાથે આ બીના ગંભીરતાથી ચર્ચે.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

વિવિધ વર્તમાન

ટોમ મ્બોયાની આઝાદીની હાકલ

કેનીયાની ધારાસભાના ૨૮ વર્ષના આફ્રિકન સભ્ય મી. ટોમ મ્બોયાએ ૪૦૦૦ આફ્રિકનોને સંબોધતા જણાવ્યું હતું કે; "હવે વખત પાકયો છે કે જ્યારે આફ્રિકનોએ આઝાદી માટે ભાર પુર્વક માગણી કરવી જોઈએ. લોકોની બહુમતીથી હવે કેનીયામાં સત્તા સ્થપાવવી જોઈએ.

આફ્રિકનો એ યુરોપીયનો જેટલી જ બેઠકો કેનીયાની ધારાસભામાં માગી છે. અને જણાવ્યું છે કે જ્યાં સુધી તે મળશે નહીં ત્યાં સુધી તેઓ સરકાર સાથે સહકાર નહી સાધે.

કેનીયાની વસ્તી ૬,૦૦૦,૦૦૦ છે તેમાંથી ૫,૮૦૦,૦૦૦ આફ્રિકનો છે.

આફ્રિકનોની સભાઓ પર જે ગયે વર્ષે પ્રતિબંધ મુકાયો હતો તે હાલમાં જ ઉઠાવી લેવામાં આવ્યો છે.

જયઘોષણ અને આઝાદીના પોકારો કરવામાં આવ્યા હતાં અને ઘાનોના વડા પ્રધાનનો ઉલ્લેખ કરાયો હતો. ટોમ મ્બોયાએ જણાવ્યું કે હવે આઝાદી માટે સમય પાકી ગયો છે. પગલું આપણે ભર્યું છે. અને તે લઈને જ જમવાનું છે.

તા. ૧૮મીના ટોમ મ્બોયા આકરાથી નેયરોબી વિમાનમાં જઈ રહ્યા હતાં ત્યારે જોહાનીસબર્ગના વિમાની મથકે તેમને નજર કેદ રાખવામાં આવ્યા હતાં. કે તેઓ કોઈ સાથે હળે મળે નહીં. તેમને વિમાની મથકેથી બહાર જવાની છુટ નહોતી અપાઈ અને બે કલાક માટે પાસપોર્ટ પણ લઈ લેવામાં આવ્યો હતો.

આબાદી માટે વધુ કરો આવશ્યક છે

ન્યુ દિલ્હી, ૨૧ માર્ચ: બજેટની ચર્ચાને સમેટી લેતા પંડીત નહેરૂએ આજ કાલે જણાવ્યું હતું કે; "હીંદને વધુ કરવેરામાંથી મુક્ત કરવા એ માર્ગ નથી. જો આબાદીની યોજના પુર્ણ કરવી હોય તો તેમને માટે ટેક્સો ભરવા શિવાય બીજો રસ્તો નથી.

જ્યારે લોકો આઝાદી માટે લડે છે ત્યારે તેમને ઘણી ચીજો જે તેમને સુખકર નથી હોતી તે કરવી પડે છે. હવે જ્યારે દેશ પોતાની આર્થીક પ્રગતી અને જીવન ધોરણ ઉંચ્ચુ લાવવા પ્રયત્ન કરે છે ત્યારે લોકોએ ત્યાગ કરવો જ જોઈએ. સતકો જુની ગરીબીનો ડંશ, લોકો તેમની શ્રદ્ધા અને જન્મજાત સ્વભાવ, અને શકતીને હારથે નભાવી લે છે.

વડા પ્રધાને જણાવ્યું કે; આચાર્ય કિપલાનીએ વિરોધ વ્યકત કરતાં જ્યારે એમ કહ્યું કે "સરકાર મહાત્મા ગાંધીને જરાપણ અનુસરતી નથી" તે સાવ સાચી વાત છે. "આપણે કોઈક વાર તેમને અનુસરવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ પણ તેમ કહેવું સાવ સાચુ છે કે આપણે તેમને અનુસરતા નથી અને મને લાગે છે કે દુનિયાની કોઈ પણ સરકાર તેમને અનુસરી ન શકે."

રોડેશીયાની હોટેલનો અસહકાર

થોડા દિવસ પહેલા જે હોટેલમાં બીન-ગોરાઓનું અપમાન કરવામાં આવ્યું હતું અને જેમાં હીંદના હાઈ કમીશનરની કચેરીના સભ્ય પણ એક હતાં તે હોટેલમાં હમેશા રહેનારા મી. અને મીસીસ વાઈટરીલે તે હોટેલના મેનેજરને પોતાનો વિરોધ જણાવી કહ્યું છે કે પોતે નહી રહે અને પોતાના મીત્રોને પણ આમા ન આવવાની ભલામણ કરશે. મી. વાઈટરીલ્ડ જાણીતા પત્રકાર છે.

બીજો વિરોધ મી. લેથી એ નોંધાવ્યો છે. જેઓ ઇન્ટર રેશ્યલ એસોસીએશનના સભ્ય છે. તેઓએ એક પત્ર પણ "રોડેશીયાના હેલોલ્ડમાં" આ બારામાં લખી ચળવળ ઉપાડી છે.

શ્રી. ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશન

શ્રી. ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશનનું સને ૧૯૫૮નું ૩૮મું વાર્ષીક સંમેલન તા. ૫ એપ્રીલ ૧૯૫૮ને શનિવારે (પબ્લીક હોલીડે) ૧-૧૫ કલાકે જોહાનીસબર્ગમાં ૫૦ ફોક્સ સ્ટ્રીટ ઉપર આવેલા ગાંધી હોલમાં શ્રી ખુશાલભાઈ વશનજી મીસ્ત્રીના પ્રમુખપદે મળશે.

એસોસીએશનની વિષય વિચારીણી સમીતી સભા તા. ૪-૪-૧૯૫૮ને શુક્રવારે બપોરે ૩-૧૫ કલાકે જોહાનીસબર્ગમાં ૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ ઉપર આવેલા મોરતર મેન્સન્સના રામ મંદિર હોલમાં મળશે. તે અગાઉ સભ્યો તરફથી રજુ થનાર ઠરાવોની લેખીત દરખારત મંત્રીને પહોંચાડવી જોઈશે.

સંમેલનનું કામકાજ: (૧) ગત સંમેલનની મીનીટસ, (૨) મંત્રીનું નિવેદન, (૩) હિસાબની રજુઆત, (૪) ઠરાવો, (૫) ડો. ભીમભાઈ દલુભાઈ મીસ્ત્રીનો જાહેર સતકાર અને તેમને માનપત્રાર્પણ, (૬) ટ્રાંસવાલમાં કન્યાશ્રમ સંબંધે વિચાર ચર્ચા, (૭) ચુંટણી, (૮) પરચુરણ.

સંમેલન પ્રસંગે રીફ તેમજ કંટ્રીના ભાઈઓને વેળાસર પધારવા આગ્રહ ભર્યું આમંત્રણ છે.

લી. દર્શના અભિલાષી,
વિજયદેવ રતનજી મીસ્ત્રી
મંત્રી. ટ્રાં. પ્ર. એ.

સર રાધાકૃષ્ણન વોશીંગ્ટનમાં

તા. ૧૭મીના સર રાધાકૃષ્ણન યુ. એસ. એ.ના વ્યાખ્યાનના પ્રવાસે ઉપડયા પહેલા વોશીંગ્ટન ટુંક સમય માટે ગયા હતાં ત્યારે તેમનો ઘણો ભાવભિનો સતકાર કરવામાં આવ્યો હતો. સ્ટેટ સેક્રેટરી અને બીજા ઓફીસરો તથા કોમનવેલ્થ દેશોના એલચીઓ કે જેમાં બ્રીટન, ન્યુઝીલેન્ડ, તથા હીંદનો સમાવેશ થાય છે તેઓએ તેમને વિમાની મથકે સતકાર્યા હતાં.

વર્તમાનપત્રના ખબર પત્રીઓએ પુછેલા સવાલનો જવાબ આપતાં તેઓએ કહ્યું હતું કે; "દુનીયાને આજે સચ્ચાઈ, શુભેચ્છા અને ભાવના શિલતાની ઘણી જરૂર છે. દુનીયાએ એક થવુ જોઈશે અને આપણે એક સમાજનો આદર્શ સ્થાપવો પડશે."

સાભાર સ્વીકાર

આર. આર. હેરી ક્વીન્સટાઉન	૧૦-૬
શ્રી અને શ્રીમતી આ. બી. કાશીદાસ બુલવાયો,	૧-૧-૦
શાંતાબેન જમનાદાસ કેપટાઉન,	૧-૧-૦
વિજયાબેન ડી. દીવા કેપટાઉન,	૧-૧-૦
ગોવન મોરાર ડરબન,	૧-૧-૦
બાબુભાઈ-દાજી પો. એ,	૧-૧-૦

માથે બાંધવાની રીબન અને વેણીઓ

મખમલ, સાટીન, ટાફેટા સીલ્કની, રીબન અનેક રંગ, ડીઝાઈન અને સાઈઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર શણગારવા જથ્થાબંધ મળી શકશે.

બચ્ચા માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ કીફાયત ભાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંબોડે બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોટન વિગેરેના ફુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના બ્રોચર્સ મળશે.

ઠેકાણું: માબરો હેટ્સ (પ્રો.) લી.
લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન હેટ મેન્યુફેકચરર,
ફોન: ૨૨૦૩૮૫ પહેલે માળે,
બોક્સ ૧૦૮૫૭. માસ્ટર મેન્સન્સ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

પ્રાર્થનાના પુસ્તકો

શ્રીમદ ભગવદ ગીતા	૫	૬
શીવ મહાપુરાણ પોથી	૨	૬
અધિક માસની કથા	૨	૬
સત્ય નારાયણની કથા	૨	૬
સોળ સોમવારની કથા	૨	૬
અર્જુન ગીતા	૧	૩
ગાયત્રી પાઠ	૧	૩
દુર્ગા ચાલીસા	૧	૩
શ્રી લક્ષ્મી નારાયણ પાઠ	૨	૬
શીવ ચાલીસા	૧	૩
શ્રી મહાલક્ષ્મી પાઠ	૧	૩
ભકિત સાગર	૧	૩
શ્રી ગણપતિ પાઠ	૧	૩
શનિચરની કથા	૧	૩
હનુમાન ચાલીસા	૧	૩

ઉપરના પુસ્તકોનું પોસ્ટેજ માફ છે.

☆

BHARAT MUSIC SALOON
AND BOOKSELLERS
(Corner Grey & Lorne Streets)
286 Grey Street,
Phone: 29488.
DURBAN.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

સ્ત્રી આનો જવાબ આપશે ?

ઇશ્વર પેટલીકર

શ્રી ઇશ્વર પેટલીકરનો આ લેખ "મિલાપ"માંથી અમે ઉતાર્યો છે. આ લેખ વાંચીને બેનો શું વિચારે છે તે જાણવાની તીવ્ર ઇચ્છા સમાજને હશે જ. વિચારશીલ બેનો આજના પતિ–પત્નિના સંબંધમાં પ્રવેશેલા અસંતોષ માટે શું કારણ માને છે અને તેમાં કયાં શું ખુટે છે તે જણાવશે તો સમાજની ઘણી સેવા થઇ ગણાશે.—તંત્રી

મોટા ભાગની સ્ત્રીઓની મુખ્ય ફરિયાદ એ છે કે પતિનો પગ ઘરમાં ટકતો નથી. અને જે પુરૂષો વાચનનો સહવાસ મેળવી શકતા હોય છે તે પત્નિ સાથે આડીઅવળી વાત કર્યા વગર દારૂડિયાની માફક વાચન ગટગટાવ્યે જાય છે. આવા સંજોગોમાં સ્ત્રીને એવી ચીડ ચડે છે કે, આ ચોપડાં જ બાળી દેવા જેવાં છે! એને એ શોક્ય જેવાં જ ખુચે છે.

આ ફરિયાદ કરનાર સ્ત્રીઓએ એક વસ્તુનો વિચાર કરવાનો છે કે, આવું બને છે એમાં આપણો પોતાનો હિસ્સો કેટલો? પુરૂષોને પત્ની સાથે સરખો મેળ નથી એવા પુરૂષો આવું વર્તન કરે તે સમજાય તેવું છે; પરંતુ એવા ટકા ઓછા હોય છે. મોટે ભાગે તો જે પતિ–પત્નીનો સુમેળ હોય છે તેમાં પણ આવી સ્થિતિ જોવામાં આવે છે. એનું કારણ છે સ્ત્રીની પતિના મિત્ર–સાથી બની રહેવાની અનાવડત. સ્ત્રી જો પુરૂષની દાસી જ બની રહે, એનું ઘર સંભાળે, બાળકો ઉછેરે અને બહારની દુનીયાથી અલિપ્ત રહે—અજ્ઞાત રહે તો એની સાથે પુરૂષની મૈત્રી કેવી રીતે નભે? માણસ જેમ નોકરચાકર સાથે ખપ પુરતી વાત કરે છે તેવી જ સ્થિતિ આની બની રહે.

સ્ત્રી આ સામે એક ફરિયાદ એ કરશે કે, અમને પુરૂષના મિત્ર થવાની સમજ કે કેળવણી મળી ન હોય પછી અમે શું કરીએ? આ ફરિયાદ ખોટી નથી. પરંતુ સ્ત્રી ધારે તો મોટી ઉમરે એનો વિકાસ કરી શકે છે. પરંતુ ખરી વાત એ છે કે માણસ પ્રાણી ઉદ્યમી કરતાં આળસુ વિશેષ છે. એને માથે જવાબદારી આવી ન પડે ત્યાં સુધી એ ઉદ્યમ કરવામાં ભાગ્યે ઉત્સાહ બતાવશે. જીવનસંગ્રામમાં પુરૂષને ફરજીયાત ઉદ્યમ કરવો પડે છે, એટલે એનો વિકાસ થાય છે. સ્ત્રી જીવનસંગ્રામમાં પડી નથી અને ઘર સંભાળે છે, એટલે એ એમાં જ પોતાની જવાબદારી પુરી થઇ માને છે. પતિની સાથી બનવા માટે ઉદ્યમ કરતી સ્ત્રી ભાગ્યે જ જોવામાં આવતી હોય છે.

સમાન ગુણ, સ્વભાવ અને રૂચીનો મેળ ન બેસે તો બંધાયેલી મૈત્રી તુટી જતી જોવામાં આવે છે. લગ્ન એ કાયમની મૈત્રી છે. એટલે એ તૂટતી ભલે ન દેખાય, પરંતુ પતિ–પત્નિની અસમાનતામાં એ કેવળ નભતી હોય છે એટલું જ. આ સ્થિતિ દુર કરવામાં સ્ત્રીએ ઉદ્યમશીલ થવું જોઇએ. કાયમની મૈત્રી છે, એ કારણે સ્ત્રી બેદરકારી બતાવે કે પોતાની લાયકાત મેળવવામાં આળસ કરે—એ કેમ ચાલે?

પ્રથમ તો એણે પતિના ધંધામાં રસ લેવો જોઇએ. પતિ વકીલ હોય, દાક્તર હોય, શિક્ષક હોય, પત્રકાર હોય, એના ધંધા અંગે જ સ્ત્રી જ્ઞાન ન ધરાવે તે પુરૂષની સાથી શી રીતે બની શકે? પુરૂષ ભૂલેચુકે જો કદાચ એના ધંધાની વાત કરે તો પત્ની બોલતી સંભળાય છે: ઘેર આવ્યા તો ય અસીલો, દર્દીઓ, વિદ્યાર્થીઓ, તાજા સમાચારની લપ ચાલુ રહી! ધંધાની વાતને બદલે એ ઘરમાં અવ્યવસ્થા જુએ તે અંગે કહે, તો જવાબ તઇયાર: આ કંઇ વાંઝિયાનું ઘર નથી; બાળકો હોય ત્યાં વેરણછેરણ થવાનું. છોકરાંનાં કપડાં મેલાં હોય અને તે અંગે કહે, તો જવાબ તઇયાર: કેટલા વખત કપડાં બદલાવું? એક કલાકમાં ધૂળમાં રમીને ખરાબ કરી નાખે છે! બાળકોને બદલે પત્નિએ પોતે પહેરેલા જુના સાલ્લાની વાત પુરૂષ કરે તો તેનો જવાબ: ઘરમાં જેવું પહેરૂ તેવું ચાલે—ઘરમાં સારૂં પહેરીને કોને દેખાડવાનું છે? બહાર જઇએ ત્યારે એ બધું જોવાનું હોય.

આ બધા જવાબો સ્ત્રી સહેજે આપતી હોય છે. એને ખબર પણ નથી કે આવાં નાનાં કારણોથી પુરૂષ એનાથી દુર ભાગતો જાય છે. કોઇ પણ માણસ મોટા ભાગની વાતો એના ધંધા સિવાય બીજી ન કરી શકે. આવી વાતોમાંથી જ આડી વાતો નીકળતી હોય છે. એટલે પતિ સાથે સહવાસ ઇચ્છતી સ્ત્રીએ પતિના ધંધાથી દુર ભાગે નહિ ચાલે. છેવટે પોતાની વાતો એને સંભળાવવા માટે પણ તેણે એ વિષયમાં રસ લેવો જોઇશે.

વળી બીજી વાત પણ ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે કે, પુરૂષ બહારથી, ધંધામાંથી ઘેર આવતો હોય છે ત્યારે સૈનિક મોરચેથી આવતો હોય તેના જેવી એની સ્થિતિ હોય છે. હળથી છુટીને બળદ ઘેર આવે છે ત્યારે એ ગમે તેટલાં શાંત અને માયાળુ હોય છતાં તે વખતે એની પાસે કોઇ જાય તો તેને માથું વીંઝયા વગર એ રહેતો નથી. પુરૂષની સ્થિતિ પણ અમુક અંશે આ બળદ જેવી હોય છે—અને તે થોડા વખત પુરતી જ. બળદ ઘેર આવવાનો થાય તે પહેલાં ખેડુત–સ્ત્રી એને માટે ટોપલામાં ગવાર કાઢીને ગમાણમાં મુકી રાખે છે. એટલે એ હળથી છુટેલો સીધો ખાવા લાગી જાય છે. એમ એ તૃપ્તિ પામ્યા પછી એની સાથે કોઇ ગેલ કરવા જાય તો એ માથું નહિ વીંઝે. પુરૂષને બળદની જેમ ગવારનો ટોપલો મુકવાનો હોતો નથી; પરંતુ એને જો ચાની ટેવ હોય, કોફીની કે સિગારેટની હોય, અને તે ટેબલ ઉપર આપવામાં આવે તો એનો મિજાજ ખુશીમાં આવી જાય. ખેડુત હોય તો એને બીજી જરૂર રહે નહિ.

સ્ત્રીએ પોતાને ભોગે પુરૂષની જરૂરિયાતો સંતોષવા એક દાસીની માફક ખડે પગે ઉભા રહેવું એમ કહેવાનો આશય નથી. પરંતુ સ્ત્રી જો ઘર સંભાળતી હોય તો એની ફરજ છે કે પતિ બહારથી આવે ત્યારે ઘર એને આકર્ષણરૂપ બની રહે તેવી સ્થિતિ ઉભી કરવી જોઇએ. પુરૂષને બે વખત જો સંભાળી લેવામાં આવે તો સ્ત્રીને વિશેષ કરવાનું રહેતું નથી: એક ધંધે જવાના વખતે અને ધંધેથી આવે તે વખતે. આ બંને વખતનો અર્ધો કલાક સ્ત્રીએ અગત્યનો માનવો જોઇએ. વ્યવસ્થિત ઘર, કિલ્લોલ કરતાં બાળકો અને સાથી બની રહે તેવી સુઘડ પત્નિ હોય તો પુરૂષને ઘર માટે આકર્ષણ કેમ ન હોય? એ ધંધેથી છુટી ક્લબમાં કે મિત્રો સાથે ફરવા જવાનો વિચાર નહિ કરે; એને થશે કે, ઘેર પત્ની મારી રાહ જોતી હશે.

સ્ત્રીને કપડાં લત્તાંનો શોખ ઘણો છે. પણ એટલી જ બેદરકારી ઘરમાં સુઘડ અને સોહામણાં કપડાં પહેરવાની હોય છે. સ્ત્રી બહાર જવાની હોય છે ત્યારે એ કપડાં માટે જેટલી ચોકસાઇ રાખે છે તે ખરી રીતે એણે ઘરમાં રાખવી જોઇએ. સુંઘડ કપડાં જો પોતાના સંતોષ માટે પહેરવાનાં હોય તો સ્ત્રી કે પુરૂષે ઘરમાં કે બહાર સરખાં સુઘડ પહેરવાં જોઇએ. જો પુરૂષે પત્ની માટે કે પત્નિએ પુરૂષ માટે સુઘડ પહેરવાનાં હોય તો એ બહાર નહિ પણ ઘરમાં હોય તે વખતે સરસ પહેરવાં જોઇએ. જ્યારે સ્થિતિ સાવ ઉલટી છે: અજાણ્યાઓ અને બહારના લોકો માટે આપણે સુઘડ કપડાં પહેરીએ છીએ!

સ્ત્રી માતા બને છે તે પછી પતિ પ્રત્યે વધારે બેદરકાર બનતી જાય છે. એનો પ્રેમ, માયા, બાળકો પ્રત્યે એટલાં બધાં ઢોળાય છે ને પતિ માટે એટલાં થોડાં રહે છે કે પતિને સંતોષ થતો નથી. પુરૂષ કોઇ વખત એ ફરિયાદ કરે છે તો સ્ત્રી એટલી જ બેદરકારી બતાવે છે: હવે ઘરમાં તમે એકલા નથી કે પહેલાના જેટલી તમારી સગવડ સચવાય; બાળકો થયાં એટલે તમારો હક ઓછો થયો માનવો જોઇએ! સ્ત્રીને બાળકો થયા પછી ઘરમાં કામ વિશેષ રહે એ ખરૂં, પરંતુ એ કારણે પતિ પ્રત્યેની સાથી બની રહેવાની જવાબદારી પુરી થતી નથી, એ વાત ખાસ ધ્યાનમાં રાખવા જેવી છે.

ઘણી વખત એવું બનતું જોવામાં આવે છે કે શરૂઆતમાં સાથી બની રહેલાં પતિપત્નિ સમય જતાં એક બીજાથી દુર ખસતાં દેખાય છે. આવું એવા દાખલામાં પણ બને છે કે જેમાં પુરૂષો સારા ભણેલા હોય. એના કારણમાં ઉંડા ઉતરતાં એવું જણાય છે કે, પુરૂષ બહારના ક્ષેત્રમાં પડેલો હોઇ તેનો વિકાસ સતત ચાલુ રહે છે, જ્યારે સ્ત્રીનો વિકાસ અટકી જાય છે. એટલે લગ્ન વખતે સરખાં શિખરે ઉભેલાં પતિ–પત્નિ આગળ જતાં ઉંચાનીચાં શિખરે ઉભાં હોય તેવી સ્થિતિમાં આવી જાય છે. પરિણામે પત્ની તરફથી સાથી–મિત્રની હુંફ મળતી બંધ થાય છે, એ કારણે પતિ દુર ખસતો જાય છે. અને સ્ત્રીને લાગે છે કે પતિ બદલાઇ ગયો!

આ સ્થિતિ ટાળવા માટે સ્ત્રીએ સદાય વિકાસશીલ રહેવું જોઇએ. આર્થીક ક્ષેત્ર બહાર જવાનું ન હોય તો પણ એણે નવરાશનો વખત જાહેર જીવનમાં આપવો જોઇએ. ઘરમાં એટલાં ડુબી ન જવું જોઇએ કે નવરાશ નથી એમ કહેવું પડે, જેમાં વધુ સમય અપાતો હોય તે બંધ કરી વિકાસ માટેના ક્ષેત્ર પુરતો સમય કાઢવો જોઇએ. જે સ્ત્રી એવો વખત નહિ કાઢે અને વિકાસ માટે ઉદ્યમશીલ નહિ રહે તે જતે દહાડે પતિની સાથી મટી દાસી બની રહેશે.

સ્ત્રીનો એક એવો પણ વર્ગ છે કે જે પુરૂષના ધંધામાં, એના શોખમાં, ભાગ લે છે, છતાં એને એવી ફરિયાદ કરવાની રહે છે કે પુરૂષ અમારાથી અમુક હકીકત છુપાવે છે પછી અમે રસ શી રીતે લઇએ? આનું કારણ પણ વિચારવા જેવું છે. પતિના ધંધામાં રસ લેવો એ એક વાત છે, અને તેમાં માથું મારવું એ બીજી વાત છે. પુરૂષ ધંધામાં સ્વતંત્ર છે, એ એની સુઝ પ્રમાણે ધંધો કરે એની

પંખુ ના પાડી શકાય નહિ. એટલે પત્નીને પતિના ધંધામાં રસ લેવા જતાં એમાં ડખલ કરવાનો હક નથી. ધંધામાં કોને રાખ્યો, એને શો પગાર આપ્યો, કોને બદલવો જોઇએ વગેરે બાબતમાં સ્ત્રી જ્યારે આગ્રહ રાખતી થાય ત્યારે પુરૂષ ધંધાની વાત કરતો અટકી જાય છે. ધંધામાં સ્ત્રી રસ લે એનો અર્થ એવો નથી કે એને એનું પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન અને અનુભવ છે, અને એ પતિને દોરવણી આપવા લાયક છે. સુચન કરવામાં વાંધો નથી, પણ એ ન સ્વીકારાય તો દુઃખ ન લગાડવું જોઇએ. કામનું બેસવું અને તાકનું પડવું—એ ન્યાયે પોતાનું સુચન ન સ્વીકારાયું હોય અને તે સાચું હતું એમ પુરવાર થાય તો એ વસ્તુ પણ સંભાપી કરવી ન જોઇએ. કામ કરનારને ભુલ કરવાનો અધિકાર છે તે સ્વીકારવો જોઇએ.

મોટા ભાગના પુરૂષો પત્નીથી જે એક વસ્તુ છુપાવતા હોય છે તે બીજા ઓ સાથેની આર્થીક લેવડદેવડ. સ્ત્રી સ્વભાવે પ્રેમાળ છે, પરંતુ એનો એ પ્રેમ ઘરની સાંકડી સીમાઓમાં રહેવાથી પરિમિત થઇ ગયો હોય છે. પુરૂષ-સ્ત્રી કરતાં પ્રેમાળ ઓછો છે, પરંતુ બહારના જીવન-સંગ્રામમાં પ્રત્યક્ષ પડેલો હોઇ તેનામાં ઉદારતા, સહાનુભૂતિ વિશેષ હોય છે એટલે એ ઇચ્છા-અનિચ્છાએ પારકા માટે ઘસાતો હોય છે. પત્ની આ સહી શકતી નથી પુરૂષ એ વસ્તુ છુપાવે છે—એટલે સુધી કે પોતાનાં સગાં બહેન-ભાણેજ માટે પણ એ રસ્તો અમુક વખતે લેવો પડે છે. જ્યાં આ વસ્તુ છાની રહેતી નથી, કે પુરૂષ રાખવા માગતો નથી, ત્યાં કંકાસ શરૂ થાય છે. ઘર બાળીને તીરથ કરે ત્યારે પુરૂષને રોકવાનો પત્ની ભલે અધિકાર માને, પરંતુ પોતાનું કમાયેલું પોતા માટે જ વપરાવું જોઇએ એવી મનોવૃત્તિ સ્ત્રીએ રાખવી ન જોઇએ. ખરી સ્થિતિ એથી ઉલટી જ હોવી જોઇએ. પુરૂષમાં ઉદારતા, સ્નેહ, કદર કરવાની ભાવના વગેરે સદ્ગુણો ઓછા વિકસ્યા હોય તો સ્ત્રીએ એનામાં સીંચવા જોઇએ. આ સ્વભાવ જો સ્ત્રી કેળવે તો પુરૂષ સાતેનો ટકટકારો ઓછો થઇ જાય. પુરૂષ પત્ની તરફથી બધું સહી શકે છે, પણ આ ટકટકારો સહી શકતો નથી.

જે સ્ત્રી પતિની સાથી બનવા માગતી હોય તેણે મિત્ર અને સાથી બનવા માટેની લાયકાત કેળવવી જોઇએ. દયાથી દાન મળે, ભિક્ષા મળે, દાસીપણું મળે—પરંતુ મૈત્રી ન મળે. સ્ત્રીએ એ સમજી લેવાની જરૂર છે કે એ વસ્તુ પતિ પાસેથી માગી મળવાની નથી, જાતે એને માટે લાયક બનવાનું છે. એ બની રહેવાની રોજ રોજ તાલીમ લેવી એનું નામ સાથી-ધર્મ, અને જુનો શબ્દ પ્રિય હોય તો સતીધર્મ.

એક વિભાજીત ઉત્તરાધીકારી

સર સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન

ગયા વર્ષોમાં વિજ્ઞાન અને સાહિત્યની ઘણી આબાદી થઇ છે. સાથે સાથે જ સંસારના બધા લોકોને એક સુત્રમાં સંગઠીત કરવામાં પણ ઘણી પ્રગતી થઇ છે. એક બાજુ માનવ સર્જીત "બાલ ચંદ્ર" પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા ફર્યા કરે છે અને બીજી તરફથી રાજનૈતિક, આર્થીક, બૌદ્ધિક અને કલા સંબંધી વિચારો પણ સંસારમાં ફરી રહ્યા છે. હજી આપણે પૃથ્વીપર પોતાનું ઘર બરાબર સ્થીર વસાવી નથી શકયા. પરંતુ આપણે બીજા ગ્રહોપર વિજય મેળવવા તઇયાર થયા છીએ.

દુર્ભાગ્યે યુદ્ધનો ભય વધ્યો છે, અને જાતજાતની રીતે માનવ નિષ્ઠુરતાનો શિકાર બન્યો છે. ભૂતકાળમાં પરિસ્થીતી એવી હતી કે સભ્યતા એક બીજાથી મળી નહોતી શકતી. આજ આપણે બધા ઘણા નજીકના પડોશીઓ બન્યા છીએ.

અશોકે પોતાના આઠમાં શીલા લેખ પર લખ્યું છે કે જ્યારે તેને કલિંગને જીત્યો ત્યારે દોઢ લાખ લોકોને બંદીવાન બનાવવામાં આવ્યા હતાં. એક લાખની કત્તલ કરાઇ અને તે કરતા પણ વધુ વ્યકતીઓના મરણો નિપજ્યાં. આ જોઇ અશોકને એટલો બધો અનુતપ થયો કે એ વિજય એને વિજય ન લાગ્યો. તેને ઘોષણા કરી કે "કલીંગના યુદ્ધમાં જેટલા મર્યા એના કરતા સૌમા ભાગના માનવની કતલ કે, માનવને દુઃખ દેવા, હવે અશોક નથી ઇચ્છતો." એ ઘોષણા કરે છે કે ક્ષમા દંડ કરતા સારી છે. ધર્મથી જ વિજય પ્રાપ્ત થઇ શકે છે. પણ આપણે તેનું ચક્ર અપનાવવા છતાં અશોકના આ શિક્ષણને અપનાવ્યું નથી. આઝાદીના પ્રથમ વર્ષમાંજ તેની પ્રતીતી આપણને થઇ. આજે પણ આપણે એવી સંસ્થાઓ કે જે સામાજીક અન્યાયને સામાજીક ન્યાય કહી પોસી રહી છે તેને પવિત્ર સંસ્થાઓ માનીએ છીએ.

આપણે બધા સૈનિકના માર્ગના અંત સુધી પહોંચી શકીએ છીએ પણ મને લાગે છે કે માનવીના યુદ્ધનો અંત હજી નથી થયો. શાંતીની રક્ષા કરવી એ ફકત આદર્શ જ નથી પણ પ્રત્યેકનું કર્તવ્ય, ફરજ છે. દુનીયાના બધા રાષ્ટ્રોએ શાંતીની આવશ્યકતા જાહેર કરી છે. પણ શાંતીના કાર્યમાં કોઇ રસ લેતા નથી જણાતા કે જેથી શાંતી સ્થપાય. સમસ્ત દુનીયાના સુખોની વાતો આપણે કરીએ છીએ, વ્યકતીની સ્વતંત્રતા અને સામાજીક ન્યાયની વાતો આપણે કરીએ છીએ. આપણે જાતીય ભેદભાવ અને સંસ્થાનવાદને મીટાવી દેવા ઇચ્છીએ છીએ. પણ આ બધુ કેવી રીતે કરવા ઇચ્છીએ છીએ! ખોટી વાતો કરી સૌદાબાજી કરી અને એક બીજાને ડરાવી.

દુર્ભાગ્યથી જે બે ભાગોમાં રાષ્ટ્રો ગોઠવાયા છે તેઓ એવી રાજનીતી અને સામાજીક વ્યવસ્થા ઇચ્છે છે કે જે બળવાન રાષ્ટ્રોપર આધાર રાખે છે. બન્ને એ વાતો પર સહમત છે કે, એક હથ્થુ સત્તા આજના જમાનામાં શકય નથી. છતાં બન્ને તરફથી કરવામાં આવતા કાર્યો નિર્દય, અને હિંસાથી ભરપુર છે. બન્ને એક બીજાથી ડરે છે. અને તેથી સંશયી બની એમ માને છે કે બીજો પોતાનો નાશ કરવા ઉત્સુક છે. આપણી સામે બે વિકલ્પ છે.

(૧) યુદ્ધ. કે જેનાથી સમસ્ત માનવ જાતીનો નાશ થઇ જાય (૨) સંગઠણ. કે જે સમસ્ત માનવજાતીના ભાવીની આશા રૂપ છે. આપણે બીજો રસ્તો સ્વિકારવા ઇચ્છીએ છીએ.

આજનું મનો વિજ્ઞાન જણાવે છે કે; જે વ્યકતી મુર્ખતા પૂર્ણ અને નિષ્ઠુર વ્યવહાર કરે તેના પર નારાજ થવાથી કાંઇ લાભ નહીં થાય. નારાજ થવા કરતા આપણે અભ્યાસ કરીએ કે તે શા માટે આપણી સામે આવો વરતાવ રાખે છે. શાંત યુદ્ધના સંબંધમાં આ વિચારશ્રેણી કામ લાગશે. વિરોધી પક્ષને રાક્ષસ અથવા માનવ વિરોધી કહી તેનો નાશ કરવા પ્રેરીત થવુ એ બહુ જુની અને બેહુદી રીત છે. વિરોધીનો વિચાર બદલવા બળનો આશ્રરો લેવો જરૂરી નથી. નિષ્ઠુરતાનો નાશ કરવા નિષ્ઠુર બનવાની પણ જરૂર નથી.

સૌથી પ્રથમ આપણા દુશ્મનોને આપણે એવી રીતે જોવા અને વિચારવા જોઇએ કે, તેઓ આપણી જેમ જ શાંત અને આદરભર્યુ જીવન વિતાવવા ઇચ્છે છે. આપણી જેમજ ત્યાગ અને ઉત્સાહથી તેઓ ભરપૂર છે અને કાલ્પનીક અથવા અસલી સંસારીક અન્યાયોનો નાશ કરવા ઉત્સુક છે. આમ વીચાર કરશું તો આપણને જણાશે કે તેઓનું આપણી તરફ આવું વર્તન શા માટે છે. ત્યારે આપણને જણાશે કે તેઓની સફળતા આપણી અસફલતામાં સમાઇ છે.

પ્લેટો વિદેશીઓને પોતાના સાથી તરીકે મેળવવા માગતો નહોતો આથી તેનું કહેવું હતું કે તેઓને કોમનવેલ્થ માંથી બાતલ રાખવા. આ વિચાર ધારા યુરોપ નિવાસીઓપર વર્ષો સુધી છાએલી હતી. પ્લેટોની ઇચ્છાને ઇતીહાસે ન સ્વીકારી.

"મધુર."

નેશનાલીસ્ટો અને ફેરવુઅર્ડ

ડો. આલબર્ટ હટઝોગ જેઓ સ્વ. માજી વડા પ્રધાન હટઝોગના પુત્ર છે અને એડવોકેટ છે તેમજ ૧૯૪૮ થી એમ. પી. તરીકે ચુટાયા છે તેઓએ ચુંટણી મીટીંગમાં જણાવ્યું હતું કે; ફેરવુઅર્ડ વીરોધીઓની શંકા ભરી નજર ચલાવી લેશે પણ તેમના પોતાના પક્ષની શંકાનું શું?

ડો. ફેરવુઅર્ડ આ સભામાં હાજર હતાં અને ડો. હટઝોગને ટેકો આપતું તેમને ભાષણ કર્યુ હતું.

નેશનાલીસ્ટ પક્ષના કેટલાક એમ માને છે કે ડો. ફેરવુઅર્ડ ઇલાયદા પણાની નીતીમાં ઘણા ઉંડા અને ઘણા ઉતાવળા ઉતર્યા છે. અને કેટલાક એમ પણ માને છે કે જેવી રીતે તેઓ ઇલાયદાપણું કરવા ધારે છે તેવી રીતનું કરવું અશકય છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ

જાત જાતનાં નાયલન, રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, સ્ત્રીઓ બાળકો અને પુરૂષો માટે ઉત્તમ જાતના વુલન જર્સી, પુલોવર, કારડીગન્સ અને બચ્ચાઓ માટે—બુટીઝ બીબ્સ, બ્લેન્કેટસ, શોલ્સ; નેપકીન્સ વિગેરે.

દરેક જાતના માલ માટે તપાસ કરવા ભલામણ.

૬૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન : ૩૪-૧૩૪૯ — બોકસ ૨૫૪૯.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર — ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાઓ અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો, પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનશ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજું ઉમદા ફ્રૂટ

આંબા અથાણાં, લીલી અળદ, રતાળ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે. આદુ શી ૧-૬ રતલ, લસણ શી. ૨-૦ રતલ.

પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બજાર ભાવ, પોસ્ટેજ જુદું. બાસ્કીટ ગોળ શી. ૧૦-૬ લાંબી અને સ્કવેર બાસ્કીટ શી. ૧૧-૧ ડઝન.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

હીંદની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઇન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રૂસ્તમજી જાલભાઈ રૂસ્તમજી

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા

માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ છીએ.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.
રેસીડેન્સ : ૧૧૧ ઇલેવન્થ એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન્સ:
ઓફીસ : ૨૫૮૪૫
રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૩.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ભાભી

શ્રી. હિમકર પાંડેય

અનુ. શ્રી. સુબોધ પટેલ B.Sc., B.Ed.

'બાપુ, બાપુ'ના પોકાર કરતો સાત વર્ષનો રામુ ઓશરીમાં દોડી આવ્યો. ચતુર બળદોને ખીલે બાંધી પૂળા નાંખવાની તઈયારી કરતો હતો, રામુનો અવાજ સાંભળી તે બોલ્યો, 'શું છે, બેટા?'

રામુએ નજીક આવીને ધીમેથી કહ્યું, 'જશુએ આંબો કાપી નાખ્યો. આખો જ ઉડાવી દીધો. મેં જાતે જ જોયું. હજુ ત્યાં જ બેઠો છે થાક ખાવા.'

'કયો આંબો?' ચતુરે ફાળીયું બાંધતાં પૂછ્યું.

'પેલો લાડવો આંબો. આંબલીના ઝાડ પાસે હતો તે. મૂળમાંથી જ કાપી નાખ્યો છે.' આટલું કહ્યા પછી જ રામુએ નિરાંતે શ્વાસ લીધો. જાણે મારે ભેદ ન ખોલી નાખ્યો હોય!

ચતુર ગુસ્સે ભરાયો. એક તેર વર્ષના છોકરાની એ હીંમત કે ચતુરનો આંબો કાપે! ચતુર તો ક્રોધથી રાતો પીળો થઈ ગયો અને એક લાંબી લાકડી ઉપાડી આંબાવાડિયા તરફ દોડયો.

જશુ હતો તો ચતુરનો ભત્રીજો. ચતુરને અને તેના ભાઈની પત્નીને દીઠે પણ બનતું ન હતું. એટલે ચતુર જુદો રહેતો હતો. અને જશું તેમજ તેની બા પણ જુદાં રહેતાં હતાં.

તે ગયો કે તરત જ રામુ ઘરમાં પેઠો.

'બા,' ઓ બા! જશુએ આંબો કાપી નાખ્યો. પેલો લાડવો આંબો. હમણાં જ હું જોઈને આવ્યો.'

'આંબલી નજીકનો આંબો?' ચંચળની તો આંખો જ ફાટી ગઈ. આ વર્ષે એ આંબો ખુબ ફાલ્યો હતો. પાકી કેરી ખાધી હતી તે તો જુદી પણ કાચીના જ ચાલીસ-પચાસ રૂપીયા ઉપજ્યા હતા. કેરીની આવકમાંથી પતિના ના કહેવા છતાં ચંચળે બે કાનની બુટિયો બનાવડાવી હતી. ઉંઘાં ત્રણ વર્ષમાં તેને માટે નાકની નથ પણ કરાવાઈ ન હતી. અને વીમુના લગ્ન અંગે દેવું પણ કરવું પડયું હતું. મુદ્દલ તો શું પણ વ્યાજ આપવાનું પણ ઠેકાણું ન હતું. વાણીયો જીવ ખાતો હતો. ચતુરને કર્જની ચીંતા હતી અને ચંચળને ઘરેણાની! તે વિચારતી હતી કે બીજે વર્ષે કેરીઓ વેચી અછોડો બનાવડાવીશ.

રામુએ કહ્યું, 'બાપુ ત્યાં જ ગયા છે.'

* *

શાંતા બારણામાં ઉભી ઉભી જશુની રાહ જોતી હતી. સવારથી જ ઘરમાં ગમ ખાવાનેય બળતણ ન હતું. જશુ બિચારો, તેર વર્ષનો બાળક, દરરોજ છાણુ લાકડાં વીણી લાવતો હતો. પણ હવે વરસાદ પડતો હતો એટલે શું લાવે? સાંજ પડી ગઈ હતી પણ જશુ આવ્યો નહિ. વધારામાં બપોરે સખત વરસાદ પડયો હતો. એટલે જશુ ભીંજાઈ ગયો હશે એ પણ ચીંતા હતી.

ભેંસો ચારો ચરીને પાછી આવવા માંડી એટલે શાંતાનું માતૃહૃદય ધડકવા લાગ્યું. કયાંક સીમમાં જ બિમાર ન પડી ગયો હોય. શંકા ઉપર શંકાઓ મનમાં આવવા લાગી. પણ કોને તપાસ કરવા મોકલે? અને પોતે પણ કયાં જાય? અંબુને ગુજરી ગયે બાર વર્ષ થઈ ગયાં. ત્યારથી એણે કદી ઘર બહાર પગ મૂકયો ન હતો.

એટલામાં જશુ આવી પહોંચ્યો. રડતો, કકળતો. શાંતા તો બાભી જ બની ગઈ. જશુનો વાળ પણ વાંકો થતો તો એનું હૃદય ચીરાઈ જતું.

કેટલીય વાર પછી જશુએ જણાવ્યું કે તેના કાકા ચતુરે તેને માર્યો છે. કારણ કે તેણે આંબાવાડીયાનો લાડવો આંબો કાપી નાખ્યો હતો. શાંતાએ વિચાર્યું કે જશુએ ભુલ તો કરી જ છે. એટલો મોટો આંબો ઘેર પણ કેવી રીતે લાવી શકાય. કોઈ લાવવાવાળું તો જોઈએ ને.

જશુએ કહ્યું, 'મેં તો એને બારણાં બનાવડાવવા કાપ્યો હતો. પણ કાકાએ આંગળી પણ ના અડકાડવા દીધી.' શાંતાને બારણાંનો વિચાર ઘણા વખતથી આવતો હતો. અને મોટા આંબામાંથી પાટીયાં સારાં નીકળે. તેમજ આખા વર્ષનાં લાકડાં પણ મળે.

જ્યારે જશુએ પીઠ ઉપરના સોળ બતાવ્યા ત્યારે શાંતાનું કાળજું કંપી ઉઠયું. ચતુરે જશુને કેમ માર્યો? ચતુરના એકલાનું આંબાવાડીયું ઓછું હતું? અર્ધો એનો પણ ભાગ હતો એમાં.

* *

શાંતાના સસરા મોટા માણસ હતા. જ્યારે શાંતા પરણીને સાસરે આવી ત્યારે ચતુર હતો ત્રણ વર્ષનો બાળક, શાંતાએ પોતે જ એને ઉછેરવાનું માથે લઈ લીધું. સસરાએ શાંતાનું વહાલ જોઈ ને કહ્યું. 'ખરેખર તને મેળવીને એ એની બાને ભૂલી ગયો છે.' એ સાંભળીને શાંતાનું હૃદય ભરાઈ આવ્યું. પણ એને ખબર ન હતી કે આગળ જતાં એ જ ચતુર એનો દુશ્મન બનવાનો છે. અને સાચે જ મોટો થતાં ચતુરનો રોફ પણ વધી ગયો. શાંતાનો સ્વામી તો મરણને શરણ થઈ ગયો હતો એટલે ચતુરનો જ રૂઆબ પડતો. જેની જેની પાસે લેણા હતા તે બધા પાસેથી ઉઘરાવી રૂપીયા પોતે લઈ લીધા. ફક્ત શાંતાનાં ઘરેણાં, તેના સસરાએ તેને આપેલા તે જ, તે પણ ચતુરને ખબર ન હોવાથી, શાંતા પાસે રહ્યાં. જ્યારે ચતુરનાં લગ્ન થયાં અને ચંચળે ઘરમાં પગ મૂકયો ત્યારે ચતુર જુદો રહેવા લાગ્યો.

શાંતાના સસરાની માલીકીનું એક આંબાવાડીયું અને થોડાં ખેતર હતાં. આંબાવાડીયું ચતુરના હાથમાં ગયું અને ખેતરો પણ વહેંચી લીધાં. શાંતાએ ભાગે ખેડવા ખેતરો આપી દીધાં હતાં. જેમાંથી પેટપુરતા દાણા મળી રહેતા હતા. આંબાવાડીયા અને લેણી રકમ થઈ ચારેક હજારની સંપત્તિ હતી જેમાંથી શાંતાને એક પાઈ પણ મળી ન હતી.

* *

શાંતાએ કહ્યું, 'રડીશ નહિ બેટા! બીજે કયાંકથી લાકડાં મળી રહેશે.'

જશુ બોલ્યો, 'ના. હું એ જ આંબો લઈશ. મેં એને વરસતા વરસાદમાં કાપ્યો છે. મારા હાથમાં ફોલ્લા પડી ગયા છે.' અને તે રડી પડયો.

જશુ રડતો હતો. અને તેના આંસુ શાંતાનું દિલ વલોવી નાંખતાં હતાં. પથ્થર ઉપર પાણીનો સતત મારો જે કામ ન કરી શકે તે જ કામ પુત્રના આંસુનું એક જ ટીપું માના હૃદય ઉપર કરી શકે છે. પવનનું તાંડવ ભલે ડુંગર ન ડોલાવી શકે પણ પુત્રનો એક જ નિસાસો માને જરૂર ડોલાવી શકે છે. વીજળીથી ભલે ધરતી ન કંપી શકે પણ પુત્રનું રૂદન માતાને જરૂર કંપાવી દે છે.

શાંતાએ કહ્યું, 'ભલે તે આંબો લેજે બસ.'

શાંતાએ વિચાર્યું કે મારે અદાલતમાં લડીને પણ ચતુર પાસે ભાગ લેવો જોઈએ. તેને દર ટંકે લાકડાંની ભીખ માગવી પડે અને ચતુર આખી વાડીનાં લાકડાં વાપરે એ કયાંનો ન્યાય? શાંતાનો પતિ જીવતો હોત તો તેની આ દશા થાત? આજે એના તરફથી બે બોલ પણ કહેનાર કોઈ નથી.

અને શાંતાએ દૃઢ નિશ્ચય કર્યો કે કાલે સવારે જ કોર્ટના કામકાજમાં હોશિયાર છોટાભાઈની સલાહ લેવી.

સવારમાં તેણે જશુને છોટાભાઈને ઘેર મોકલ્યો. તે તો છોટાભાઈને નાનપણથી ઓળખતી હતી. જ્યારે શાંતા પાનેતર ઓઢીને આવી હતી ત્યારે છોટાભાઈએ 'ભાભી, ભાભી' કહીને તેને આવકારી હતી. ત્યારથી તેમની બન્નેની વચ્ચે ભાભી-દિયેરનો સંબંધ આજ સુધી ચાલુ હતો.

છોટાભાઈએ પૂછ્યું, 'બોલો ભાભી, કેમ બોલાવ્યો?'

'અમસ્તાજ. તમે તો હવે અમને ભુલી ગયાં. ગરીબોને ભૂલી જ જવાય?' કહીને શાંતા હસી પડી.

છોટાભાઈએ કહ્યું, 'વાહ ભાભી! ગરીબ અમીરની વાત કેવી. હું તો ધારતો હતો કે તમે જ અમને ભુલી ગયા છો. જો અંબુભાઈ જીવતા હોત તો દરરોજ ન આવત?'

શાંતાએ હવે મૂળ વાત ઉપાડવાની તઈયારી કરી એટલામાં છોટાભાઈ બોલ્યા, 'ભાભી, તમે ચતુર ભાઈના સમાચાર જાણ્યા?'

'કેમ, શું થયું?' શાંતાએ ઉત્સુકતાથી પૂછયું.

'જપ્તીની વાત તમને ખબર નથી! વીમુના લગ્ન વખતે ચતુરભાઈએ મોહન શેઠ પાસેથી વ્યાજે રૂપીયા લીધા હતાને—'

'તે શું પાછા નથી આપી દીધા?'

'કયાંથી આપે? ચાર છોકરાં છે. પોતે અને ચંચળબેન. ખેતીબેતીનાં ઠેકાણાં નથી. રૂપીયા કયાંથી લાવે? શેઠે દાવો માંડી દીધો અને આવતી કાલે જપ્તી આવશે.'

શાંતા મનમાં હરખાઈ ઠીક થયું. મનમાં જ તે બોલી કે ભગવાનના હાથ ઘણા લાંબા છે. ગરીબની હાય કદી ખાલી જતી નથી. આટલો મોટો અન્યાય તે કયાંથી સાંખી શકે? અને તેણે નિર્ણય કર્યો કે હવે કેસ કરવાની કંઈ જરૂર નથી.

આડી અવળી વાતો કરી છોટાભાઈ ચાલ્યા ગયા.

* *

તે દિવસ વીતી ગયો. અને બીજે દિવસે શાંતાના ઘર આગળથી જપ્તી કરનારા પસાર થયા ત્યારે શાંતાનું કાળજું ફફડી ઉઠયું. અત્યાર સુધી જપ્તીની વાત જાણી તેને આનંદ થતો હતો. પણ હવે તેને કંઈક ખટકવા લાગ્યું. વર્ષોથી હૃદયમાં સંઘરી રાખેલી મમતા જાગી ઉઠી. ચતુર નાનો હતો ત્યારે પોતે દુધ ગરમ કરીને પાતી હતી તે દિવસો યાદ આવ્યા. અને બીજા કેટલાય પ્રસંગો સાંભરી આવ્યા. તેની આંખો આ પ્રેરક પ્રસંગોની યાદથી છલકાઈ ગઈ. તેને ચતુરના લગ્નનો પ્રસંગ પણ યાદ આવ્યો.

ચંચળ ભલી ભોળી બાળા જ હતી. આજે ભલે ચંચળ સંસારનાં અનુભવોથી પાવરધી થઈ તેની સાથે લડતી પણ તે વખતે તો તે કેટલી સરળ હતી! એ જ ભલી ભોળી મૂર્તી તેની આંખ સામે રમવા લાગી. અને તેને લાગવા માંડયું કે ચતુર પણ તેની કૂખે જન્મેલો તેનો જ પુત્ર છે. નાનાં નાનાં બાળકો, ચતુર અને ચંચળની કરૂણ મૂર્તીઓ તેના માનસ પટપર અંકિત થવા લાગી.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

શાંતા પાસે તેનાં ઘરેણાં હતાં—નગદ સોનાનાં. તેણે જમીનમાં દાટી દીધાં હતાં—એમ વિચારીને કે જશુની વહુ એને હોંશથી પહેરશે. કેટલીય વાર આ ઘરેણાં માટે તેની અને ચતુર ચંચળની વચ્ચે તકરાર થઇ હતી. તે જ ઘરેણાં ખોદી કાઢી, સાથે લઇ, તે ચતુરના ઘર તરફ ચાલી.

ચતુરના બળદોની હરાજી થતી હતી અને તે એક ખુણામાં રડતો ઉભો હતો, બાળકો કકળતાં હતાં અને ચંચળ પોતાની ઇચ્છાઓ અને આશાઓને ભસ્મી ભૂત થતી જોઇ આંખમાં અશ્રુસહિત ઉભી હતી.

શાંતા આજે લાંબા સમય બાદ પહેલી જ વાર ઘરની બહાર નીકળી હતી. તે બોલી, 'શેઠજી, પશુઓ પોતાનાથી નિર્બળને દબાવે છે મનુષ્યો નહિ. આજે અમે ગરીબ થઇ ગયાં છીએ તો તમારાથી થોડી પણ ધીરજ ન રખાય?'

મોહનશેઠ શાંતાને કાકી તુલ્ય માનતા અને માન આપતા. તેના પ્રત્યે હાલ પણ તેમને એવો જ આદર હતો. તેમણે કહ્યું. 'કાકી, તમે જ કહો, મુદ્દલ અને વ્યાજ સાથે આંકડો સાડાત્રણ હજારે પહોંચ્યો છે. બે વર્ષ સુધી કાંઇ પણ બોલ્યો નહિ. પણ ક્યાં સુધી એમ બેસી રહું?'

શાન્તાએ ઘરેણાંની પોટલી આપતાં કહ્યું, 'લો. આ લઇ જાવ અને હિસાબ ચુકતે કરી દો. મોહન શેઠ શરમીંદા બની ગયા. અને બોલ્યા, 'રહેવા દો કાકી. હવે એની જરૂર નથી.'

'ના, ના. લઇ જાઓ.'

મોહન શેઠ ચાલ્યા ગયા. જપ્તી બંધ રહી. ચતુરે નવજીવન પ્રાપ્ત કર્યું. શાન્તાના મુખ ઉપર આત્મસંતોષનું તેજ પ્રગટ્યું.

બીજે દિવસે સાંજે શાન્તાને ચિરપરિચિત સ્નેહ ભરપુર અવાજ સંભળાયો. 'ભાભી, ઓ ભાભી.'

શાન્તા રસોડામાં હતી તે બહાર આવી. અને જોયું તો ચાર ગાડાં બહાર ઉભાં હતાં. આગળનાં બે ગાડામાં વહેરેલાં પાટિયાં ભર્યાં હતાં અને બીજા બેમાં બાળવાનાં લાકડાં. પાસે જ ચતુર ઉભો હતો. તે એકદમ શાન્તાને પગે લાગ્યો.

શાન્તા બોલી, 'આ બધું શું છે ભાઇ?'

ચતુરે જવાબ આપ્યો, 'જશુએ લાડવો આંબો કાપ્યો હતો ને તે એટલું મોટું ઝાડ મંગાવવાની તમે શી વ્યવસ્થા કરત? અને પછી કાપવા—વહેરવાની મુશ્કેલી તો ઉભી જ રહેતને?'

શાન્તાની આંખોમાં હર્ષનાં આંસુ ચળકવા લાગ્યાં. (હીંદી ઉપરથી)

—"જાગૃતિ"માંથી.

શરીરનું ટેમ્પરેચર માપતાં

થર્મામિટરની શોધ કોણે કરી?

ગેલિલિયોએ તેના એક ગ્રંથમાં એવો ઉલ્લેખ કર્યો છે કે ૧૫૯૨માં પોતાના શરીરનું ટેમ્પરેચર માપવા માટે તેણે એક સાધન બનાવ્યું હતું. અને તેથી થર્મોમીટરના પ્રથમ શોધક તરીકે ગેલિલિયોને જ ગણાવવામાં આવે છે. પરંતુ ગેલિલિયો જે કામ અધુરૂં મૂકતો ગયો તેને રૌકચોરિયસે ચાલુ રાખ્યું અને તેણે જ સૌથી પહેલા એ વાત જાહેર કરી કે માનવદેહમાં અમુક ચોકકસ તાપમાન (નોર્મલ ટેમ્પરેચર) જેવું રહે છે.

'થર્મોમીટર' શબ્દનો સર્વપ્રથમ પ્રયોગ ફાધર લ્યુરેચનના એક પુસ્તકમાં કરવામાં આવ્યો છે. જે ૧૬૨૪માં લખાયું હતું. પરંતુ શરૂઆતના એ થર્મામિટરની સૌથી મુખ્ય ખામી એ હતી કે જુદા જુદા થર્મામીટરમાં જુદું જુદું ટેમ્પરેચર નોંધાતું. કારણ કે ગરમીની ડીગ્રીનો કોઇ ચોકકસ માપદંડ (સ્કેલ) નકકી થઇ શકયો ન હતો. ડેનીયલ ગ્રેબ્રાઇલ ફેરનહિટે ઇ.સ. ૧૭૧૪માં શુન્યથી ૧૦૦ અંકનો માપક્રમ નકકી કર્યો અને તેણે જ સૌથી પહેલા થર્મોમીટરમાં પારાનો ઉપયોગ કર્યો.

આમ છતાં ખરૂં ટેમ્પરેચર જાણવાની રીત તો ૧૮૩૬માં જ હાથ લાગી, જ્યારે બેકવેટલ તથા બ્રેખેત નામના બે ફ્રેંચ વૈજ્ઞાનીકોએ અનેક પ્રયોગો બાદ એ વાત સિદ્ધ કરી કે સામાન્યતઃ તંદુરસ્ત માણસના મોઢામાં ૯૮.૫ ડીગ્રી ટેમ્પરેચર હોય છે. આટલી શોધખોળ પછી પણ એ વખતના થર્મોમિટરો આજના થર્મોમીટર જેવા વાપરવા સરળ થઇ પડે તેવા ન હતા. તેની નળી દસ ઇંચ તો લાંબી હતી. ૧૮૬૬માં બ્રિટનની અને ૧૮૭૦માં અમેરીકાની ઇસ્પીતાલોમાં તેનો વપરાશ શરૂ થયો હતો.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જેહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩–૧૬૫૪.

ધી કવીન્સલેન્ડ ઇન્સ્યુરન્સ કુંપની લીમીટેડ

૧૮૮૬માં ન્યુ સાઉથ વેલ્સમાં સ્થપાઇ છે

આગ અકસ્માત તથા દરીયાઇ માલનો

— વિમો —

તેમજ બધી જાતના વિમાનું

કામ કરે છે.

ખાસ હિંદી પ્રતીનીધી

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

વધુ વિગત માટે મળો અથવા લખો

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ — બોકસ નંબર ૪૭૬ — ડરબન.

ટેલીફોન નંબર ૪૭૪૫૩ અને ૪૭૯૮૮.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

સમાચાર સંગ્રહ

યુનીયનનું અવનવું

—ઇસ્ટ લંડનની મ્યુનીસીપાલીટીએ ૨૦મી માર્ચે એક કરોડ પૌંડના ખર્ચે બાંધવા ધારેલાં નવાં લોકેશન માટે કીંગ વીલ્યમ્સટાઉન તરફ ૧૭ માઇલ પર ફોર્ટ જેકસન પાસેની સાત હજાર એકર જમીન મંજુર કરી છે જેની ઉપર પચીસ હજાર ઘર બાંધી સવા લાખ આફ્રિકનને રાખશે.

—ઇસ્ટ લંડનની ડીવીઝન કાઉન્સીલે ૧૯૫૮ના વર્ષમાં પંચાવન હજાર પાઉંડ ખર્ચવા માટેની લોન મંજુર કરવા ૨૮મી માર્ચે બોલાવેલી કાઉન્સીલર અને રેઇટ પેયર્સોની જાહેર સભાએ માત્ર પાંચ જ મીનીટમાં સંમતી આપી હતી. ૭ કાઉન્સીલર અને એક વોટર્સ મળી સાત જણ હાજર હતા.

—જર્મીસ્ટનના ત્રણ ભાઇઓએ ત્યાંજ બાંધેલી ૧૫ ટનની એમી નામની એક ફીશીંગ બોટ ૮૦૦ માઇલ દુર ટ્રેઇલર પર ૧૮મી માર્ચે ઇસ્ટ લંડનના હાર્બર માં લાવી ૨૦ ટનની વજન ઉંચકતી ક્રેઇન દ્વારા તરતી મુકાઇ હતી ત્યાંથી ડરબન લઇ જવાશે. ફરતી થશે ત્યારે તેની કીંમત પાંચ હજાર પાઉંડની ગણાશે એને બાંધતાં ૧૬ માસ થયા તે દરમીયાન આજુબાજુના રહેવાસી એએ ઠાકઠોકની કનડગત માટે પાંચ વાર કોર્ટ કેસ કરેલા પણ નિર્વિઘ્ને પુરી થઇ છે.

—સા: આ. વુલ બોર્ડનો છેલ્લો માર્કેટ રીપોર્ટ પોર્ટ એલીઝાબેથમાં ૨૦મી માર્ચે પ્રગટ થયો તે અનુસાર ચાલુ વુલ સીઝનના સાત માસ દરમીયાન યુનીયનની ઉનની આવકમાં એક કરોડ વીશ લાખ રતલ ઘટાડો જણાયો છે. ૧૯૫૭ની ૧લી જુલાઇથી ૩૧ જાન્યુઆરી ૧૯૫૮ સુધીમાં ૩૫,૬૧૩,૬૭૦ પાઉંડની કીંમતનું ઉન વેચાયેલું. તેના આગળ ના વર્ષે એજ ગાળામાં ૪,૭૪,૫૯,૦૬૪ નું વેચાયેલું આ ઘટ નું કારણ ઉનનો ભાવ પહેલાં ૫૮.૨૮ પેની રતલ હતો તે ૪૯.૪૯ થઇ ગયેલો અને બે કરોડ સીત્તેર લાખ રતલ ઉન ઓછું ઉતરેલું.

—જોહાનીસબર્ગની કોર્ટમાં ગયા નવેમ્બરમાં એક હીંદીની ૮૦ પાઉંડ ની મતા લૂંટી લેવા માટે ચાર ગોરા યુવકોને મેજીસ્ટ્રેટે ૨૧મી માર્ચે ગુનેગાર ઠરાવી પાંચ માસની જેલ અને પાંચ પાંચ ફટકાની સજા કરી છે. આ ચાર માં ત્રણ પોલીસો છે. સઘળાએ અપીલ નોંધાવ્યાથી પોણોસો પૌંડના દરેકને બીલપર છોડયા છે.

—યુનીયનની ધારાસભાના ૧૩ કેબીનેટ મીનીસ્ટરો માટે એકેક પ્રિટોરીયામાં અને એકેક કેપટાઉનમાં સરકારી નિવાસાલયો છે.

—ઇસ્ટ લંડનના ડંકન વીલેજ લોકેશન માં રહેતા મી. એલ. મકવોટસીને વીટ વોટર્સરેન્ડ યુનીવર્સીટીના રેજીસ્ટ્રાર તરફથી જણાવવામાં આવ્યું છે કે ૨૧મી માર્ચે યુનીવર્સીટીના યોજાયેલ સમારંભ વખતે તેમને માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સની ડીગ્રી એનાયત થઇ છે. મી. મકવોટસી સ્ટડી ઓફ ઉકુથવાસા (વીચક્રાફ્ટ)ના પ્રખર અભ્યાસી છે.

—પ્રીટોરીયાથી ૧૭મી માર્ચે પ્રસિદ્ધ થયેલ વધારાના ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાં આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસ ઉપર અટકાયત મુકી શકાય એવી સત્તા નેટીવને લગતા ખાતાના પ્રધાન ડો. એચ. એફ. ફરવુઅર્ડને મળે એવો કાયદો જાહેર થયો છે.

—ઇસ્ટ લંડનનું મ્યુઝીયમ ગયા વર્ષે ૭૩,૭૦૨ માણસો જોવા ગયાં હતાં.

—સાયમન્સ ટાઉનના જંગલમાં ૨૦ મી માર્ચે લાગેલી ભયંકર આગ હોલવવા ત્યાના ડોકયાર્ડના માણસો સહિત સાતસો માણસો ઝઝુમ્યા હતા.

—પ્રીટોરીયાથી ૨૧મી માર્ચે અર્થ ખાતાના પ્રધાન ડો. એ. જે. આર. ફન રીનને જાહેર કર્યું છે કે વિશ્વમાં પેટ્રોલ તથા હેરફેરના દરમાં ઘટાડો થવાથી ૨૪મી માર્ચે યુનીયનમાં પણ પેટ્રોલનો ભાવ અડધી પેની ઓછી થશે. ૧૯૪૮ના એપ્રીલની ૧લી અગાઉ ગેલનનો ભાવ અઢી શીલીંગ હતો તે વીશ વાર ચઢ ઉતર થયેલો. રેન્ડમાં ત્રણ શીલીંગ સાઢી ચાર પેની રહેલો.

—નાતાલના લોકપ્રિય એડમીનીસ્ટ્રેટર મી. ડી. જી. શેપસ્ટનના કામ ચલાઉ હોદ્દાની મુદત ત્રીજીવાર બીજી એપ્રીલ થી પહેલી મે સુધી લંબાવાઇ છે.

—દક્ષિણ આફ્રિકાની નેવીની કિનારા ની નવી પાંચમી માઇન સ્વીપરનું નામ એચ. એમ. એસ. એ. એસ. ઉસલો નડોન આપવાની મુરાદ માટે ચીફ ઓફ સ્ટાફ રીયર એડમીરલ એચ. એચ. બીયરમેને ઇસ્ટલંડનના મેયર મી. એ. એડલસન ઉપર કાગળ લખી સંમતિ માગી છે. આ અગાઉની ચાર માઇન સ્વીપરોનાં નામ એચ. એમ. એ. એસ. પ્રીટોરીયા, કાપસ્ટાડ, ડરબન અને વીંધુક છે. આ અંગે ઇસ્ટ લંડનના ડેલી ડીસ્પેચે અગ્ર લેખ માં સુચન કર્યું છે કે શહેરનું મુળનામ ઉસલોનડોન નથી પણ ઇસ્ટલંડન છે. તેજ વપરાવું જોઇએ. ભાષાંતર નહિ.

—ડફસરોડમાં "કાવા માશુ" આફ્રિકન ટાઉન શીપ બનાવવામાં આવ્યું છે તેની મુલાકાત સાંઠ રેશ રીલેશનસના સભ્યો શનીવાર તા. ૨૯મીના લેશે.

—ટ્રીઝન ટ્રાયલનો કેશ જે મુલત્વી રાખવામાં આવ્યો છે એ જુનની આખરીમાં પ્રિટોરીયામાં ચાલશે. આ કેશમાં ૯૦ યુરોપીયનો અને બીનયુરોપીયનો ગુનેગાર તરીકે જે બાકી છે તેમના પર કામ ચાલશે.

વિદેશના સમાચાર

—અમેરીકાની આફ્રિકન મેથોડીસ્ટ એપીસ્કોપલ ચર્ચના બીશપ રીચર્ડ આર. રાઇટના વડપણ હેઠળ અગિયાર નિગ્રો (પાંચ સ્ત્રી અને ૭ પાદરી) પેન અમેરીકન એર વેઇસમાં ૨૪મી માર્ચે યુનીયનમાં ફરવા આવશે તેઓ જોહાનીસબર્ગ ઉપરાંત બ્લોમ્ફન્ટીન, ડરબન, પોર્ટ એલીઝાબેથ, કવીન્સટાઉન, કીમ્બર્લી અને કેપટાઉનની મુલાકાત લેશે.

—ન્યુયોર્કની અમેરીકન યુરોપીયન લાઇન સ્ટીમર સર્વીસ માટે નેધરલેન્ડ ની વેરોલ્મ યુનાઇટેડ શીપયાર્ડને ચાર મોટી સ્ટીમરો બાંધવાનો ઓર્ડર મળ્યો છે તે દરેક ૧,૨૦,૦૦૦ ટનના વજન ની ચાર લાખ હોર્સ પાવરની, ૨૫.૫ નોટનીસ્પીડની અને દશ હજાર પેસેંજરોની સગવડવાળી થશે. ચારેનો ખર્ચ એક કરોડ વીશ લાખ પાઉંડ થશે. સાડા ત્રણ દિવસમાં એટલાંટીક સાગર ઓળંગનારી અત્યારે મોટામાં મોટી કવીન એલીઝાબેથ ગણાય છે. જેનું વજન ૮૩,૬૭૩ ટનનું છે તેમાં ૨૩૧૫ પેસેંજરો લઇ શકાય છે. પહેલીનું નામ ન્યુયોર્કર જે ૧૯૬૧માં ફરતી થશે બીજી લીસ્બોન એ બે ઉપર પોર્ટુગીઝ વાવટા ફરકશે ચારેની થાપણમાં યુનાઇટેડ સ્ટેટ, સ્પેઇન, ઇટલી, અને ફ્રાંસના માલદારો નો સહકાર મેળવાશે.

—ચાલુ વર્ષ દરમ્યાન આફ્રિકા ખંડ ના સ્વતંત્ર આફ્રિકન દેશોની વીશ કરોડ પ્રજાના નેતા તરીકે ઘાનાના વડા પ્રધાન ડો. કવામી ન્કુમાહ થશે એમ તેમને ખાત્રી થયેલી છે અને આવતા મહિને મળનારી કોન્ફરન્સમાં એ માટે પ્રસ્તાવ રજુ થશે.

—ન્યુયોર્કના ગીચ લત્તામાં આવેલ એક મકાનના ત્રીજા માળપરની વણાટ ખાતાની ભઠ્ઠી ફાટવાથી ૧૯મી માર્ચે લાગેલી આગમાં ૧૮ સ્ત્રી અને ૬ પુરૂષ બળી ગયા હતા.

—મેનીલાથી ૧૮મી માર્ચે જાહેર થયું છે કે ત્યાંના પ્રમુખ કાર્લોસ પી. ગારસીયાને આવતા જુનમાં યુનાઇટે સ્ટેટની મુલાકાતે આવવા પ્રમુખ આઇઝનહોવરે આપેલા આમંત્રણનો તેમણે સ્વીકાર કર્યો છે.

—જાપાનની વસતી હવે નવ કરોડ ઉપર થઇ છે જે યુનાઇટેડ સ્ટેટની વસતીના બે ત્રત્યાંસ જેટલી છે પરંતુ એનો સમાવેશ યુનાઇટેડ સ્ટેટનાં ક્ષેત્ર ફળના વીસમા ભાગ જેટલા વિસ્તારમાં જ કરવો પડે છે. તે પણ લગભગ અડધી તો નાના ટાપુ અને ડુંગરાળ હોવાથી ખેતી કે વસતીને સાવ અનુકુળ.ડાથી હોતી.

—

—જીનેવામાં મળેલી 'લો ઓફ સી'ની કોન્ફરન્સમાં ટેરીટોરીયલ વોટર્સની મર્યાદાનો પ્રશ્ન કેટલીક મુશ્કેલીને લીધે ૧૦મી એપ્રીલ સુધી મોકુફ રહ્યો છે.

—બહામા ટાપુઓમાં આવેલું નાસાઉ શહેરથી ૧૮૦ માઇલ દુર ઓઇલની શોધ ખોળ માટે ડ્રીલીંગનું કામ આ માસથી શરૂ થશે જેને માટે દશ લાખ સીત્તેર હજાર પાઉંડ ખર્ચાશે એમ ૧૬મી માર્ચે બહાર પડયું છે.

—રશીયાએ દોઢ કરોડ પાઉંડની કીંમત જેટલો ટાવર ફેકટરી માટેના સર સામાનનો બ્રીટનને ઓર્ડર આપ્યો છે જે એક મોટામાં મોટું કોન્ટ્રાકટ ગણાયું છે એમ લંડનથી ૧૬મી માર્ચે બહાર પડયું છે.

—ન્યુઝીલેન્ડના વડા પ્રધાન મી. વોલ્ટર નેશે ૨૦મી માર્ચે ન્યુ દીલ્હીમાં તેમના માટે યોજાયેલા સ્વાગત મેળાવડા માં ભારતના વડા પ્રધાન શ્રી જવાહર લાલ નહેરૂને ન્યુઝીલેન્ડની મુલાકાતે આવવાનું આમંત્રણ આપ્યું હતું.

—બ્રીટીશ બેંક રેઇટ થોડા વખતપર સાત ટકા થઇ ગયેલો તેમાં ૨૦મી માર્ચથી એક ટકાનો ઘટાડો થયો છે.

—બ્રીટીશ ડીસ્ટ્રોયર 'ક્રીસ્પીન' જે ૧૯૪૬માં રોયલ નેવી માટે બંધાયેલી છે તે લંડનમાં ૧૮મી માર્ચે પાકીસ્તાન સરકારને નામે થઇ છે. જેનું નામ હવે 'જહાંગીર' રાખ્યું છે અને તે એક અઠવાડીયા પછી કરાંચી જવા ઉપડશે.

—રશીયાની સુપ્રીમ સોવીયેટ અને સોવીયેટ પાર્લામેન્ટ એ બંને માટે ૧૬મા માર્ચે ૧૩૬૪ ઉમેદવારોની ચુંટણી થઇ છે આ બધા એક જ કોમ્યુનીસ્ટ પાર્ટીના હોવાથી મતદારોને ઝાઝી ખટપટ નહોતી પડી.

—બ્રીટીશ એન્ડ કોમનવેલ્થ શીપીંગ કંપની તથા યુનીયન કાસ્ટલમેલ સ્ટીમ શીપ કંપનીના પ્રમુખ લોર્ડ રોધરવીક નું ૭૬ વર્ષની ઉમરે ૧૬મી માર્ચે ઇંગ્લંડના સસેકસ પાસેના તેમના નિવાસે મરણ થયું છે.

—રાણી ઇલીઝાબેથ અને પ્રીન્સ ફીલીપ ૨૫ માર્ચથી ૨૭ સુધીના દિવસો દરમ્યાન હોલેન્ડની મુલાકાતે જશે ત્યાં આમસ્ટરડામથી ધી હેગ અને રોટરડામ ફેરવવા માટે ૧૩ મોટરો અને ભરચક કાર્યક્રમ રાણી જુલીયાનાની જાતિ દેખરેખ હેઠળ થાય છે.

—દક્ષિણ ધ્રુવનો પ્રવાસ ડો. ફુખના વડપણ હેઠળ સફળતાથી થઇ ગયો. તે પ્રવાસ ટોળીનો કુલ ખર્ચ પાંચ લાખ પાઉંડ થયો છે જે પૈકી બ્રીટીશ સરકારે એક લાખ પાઉંડ, ન્યુઝીલેન્ડે પચાસ હજાર પાઉંડ, ઓસ્ટ્રેલીયા એ વીશ હજાર પાઉંડ અને દક્ષિણ આફ્રિકાએ અઢાર હજાર પાઉંડ આપ્યા છે બાકીના જાહેર સમારંભોમાંથી ઉપજાવાય છે.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

—યુનાઇટેડ સ્ટેટના ચીકાગો ખાતેના આર્મી રીસર્ચ ઓફીસર મી. જેમ્સ બી. એડસને ૧૭મી માર્ચે કહ્યું છે કે અવકાશના પ્રવાસીઓ માટે ખાવા, પીવા અને શ્વાસ લેવા સંબંધની મુશ્કેલીઓના જે પ્રશ્નો મુંઝવતા હતા તેના ઉકેલ માટે એક એવું તત્વ શોધી શકાયું છે કે જેના વડે બીજા ગ્રહો ઉપર જાય ત્યાં અમર રસ્તે કશું પણ ખાવા પીવાની કે શ્વાસ લેવાની જરૂર નહિ રહેશે.

—સ્ટારમાં થોડા વખત પહેલા બધાની ભેગી શાળાઓ વિશે જે એક ચર્ચા પત્ર આવ્યો હતો અને જેનો ઉતારો આ પત્રમાં લેવામાં આવ્યો હતો તેના જવાબમાં એક ભાઇ લખે છે કે, "નેટીવોનો પક્ષ લેનારા યુરોપીયનોએ થોડો વખત નેટીવોની પડખે બધી ઋતુઓમાં બેસી અનુભવ મેળવવાની ઘણી જરૂર છે."

ભારતના સમાચાર

—ગાંધી સાગર ડેમ મધ્ય પ્રદેશમાં આવતા વર્ષમાં પુર્ણ થશે અને તે વડે ૧૦૦૦૦૦ એકર જમીનને પાણી પુરૂ પડાશે. નહેર ૮૦ માઇલ રાજસ્થાન માંથી પસાર થઇ અને પછી મધ્ય પ્રદેશમાં દાખલ થશે.

—હીંદે હ્યુમન રાઇટસ કમીશનને સુચન કર્યું હતું કે, "આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રેસ કેબલના ભાવોમાં ઘટાડો કરવાથી દુનીયાને સમજવામાં વધુ સહકાર અપાશે. અને આની શરૂવાત યુ. એન. ઓ. એ કરવી જોઇએ.

—બીજી પંચ વર્ષીય યોજનાના પહેલા વર્ષમાં હીંદના ખેતી ઉત્પાદનમાં વધારો થયો છે. ૧૯૫૫–૫૬માં ૬૫.૭ કરોડ ટન હતું તે ૧૯૫૬–૫૭માં ૬૮.૭ કરોડ ટન થયું છે. વેપાર ઉત્પાદનમાં અને ખાસ કરી રૂમાં ૧૮ ટકાનો વધારો, શેરડીમાં ૧૩ ટકાનો, અને તેલ બીયામાં ૬ ટકાનો વધારો થયો છે.

—ધારાસભામાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે, હીંદ સરકાર કલકત્તા ન્યુ દિલ્હી અને મુંબઇમાં એક આંતરરાષ્ટ્રીય હોસ્ટેલ સ્થાપવા ઇચ્છે છે જેમાં પરદેશ થી આવતાં વિદ્યાર્થીઓ એક બીજા સાથે સહકાર સાધી શકે. કલકત્તામાં જુનમાં શરૂ થશે.

—ન્યુઝીલેન્ડના વડા પ્રધાન હીંદની ત્રણ દિવસની મુલાકાતે ગયા અઠવાડીયા માં ગયા હતાં. ત્યારે પંડીત નહેરૂ સાથે એક કલાક વાટાઘાટો કરી હતી. અને રાજઘાટની મુલાકાત લઇ ગાંધીજી ને અંજલી અર્પી હતી.

—પશ્ચીમ પાકીસ્તાનમાંથી ૭૦૦ મુસ્લીમો દર વરસે હીંદ આવી વસવાનું હીંદ સરકારે જાહેર કર્યું છે. ૨૧૦૦૦ પાકીસ્તાનીઓ વગર પાસપોર્ટે હીંદમાં પ્રવેશ્યા હતાં. તેમાંથી ૬૨૦ એ પાછા ફરવાનું નકાર્યું હતું. હીંદ સરકારે ૨૨૫ ને પાસપોર્ટ ન્હોતા આપ્યા કે જેઓની અરજીઓ થઇ હતી.

ગાંધીજીનો વિનોદ

ગાંધીજી એક વાર શાંતિનિકેતનની મુલાકાતે ગયા હતાં ત્યારે ગુરૂદેવ રવીન્દ્રનાથ ટાગોરે તેમના સ્વાગતની ભવ્ય તઇયારી કરી હતી. શાંતિનિકેતન એટલે કળાનું પરમ ધામ. સ્વાગતની બધી જ રચનામાં શાંતિનિકેતનની કળા ઉપસી આવતી હતી. ગાંધીજીને જે ઓરડામાં ઉતારો આપવાનો હતો તે ઓરડો વિવિધ પ્રકારનાં પુષ્પો અને કલામય વસ્તુઓથી સુંદર રીતે શણ-ગારવામાં આવ્યો હતો. ગાંધીજીને તો એવા શણગારની કલ્પના પણ ન હતી. તેમને તો આશ્રમની ઢબનો એક સાદો ઓરડો પૂરતો હતો. જ્યારે ગુરૂદેવ ટાગોર તેમને ઉતારાવાળા ઓરડામાં લઇ ગયા ત્યારે ઓરડામાં પેસતાં જ આ બધો કલામય શણગાર જોઇ ગાંધીજી હસી પડ્યા.

તે બોલી ઉઠ્યા: અરે! આ બધું શું છે? આ કન્યાના મંડપમાં મને ક્યાં લાવો છો?

ગુરૂદેવ ટાગોર પણ વિનોદમાં ભળ્યા. તે બોલ્યા: તમે કવિના ૯:માં પધાર્યા છો એટલું યાદ રાખવું જોઇએ.

પણ ગાંધીજી વિનોદમાં પાછા પડે એવા ન હતા. તેમણે પૃછ્યું: ઠીક ત્યારે, કન્યા ક્યાં છે?

સ્વાગતમાં હાજર રહેલી બહેનો મંદ મંદ હસી રહી હતી. પણ ટાગોરે જવાબ આપ્યો: અમારા હૃદયની સદૈવ તારૂણ્યવતી રાણી શાંતિનિકેતન તમને આવકારે છે.

આ જવાબથી ગાંધીજી વધુ ખીલ્યા: મારા જેવા ગરીબ બુઢ્ઢા અને બોખા આદમીને એક વાર જોયા પછી તે ભાગ્યે જ બીજી વાર જોશે.

"ના, ના," ટાગોર બોલી ઉઠ્યા, "અમારી રાણી તો સત્યની પુજારણ છે અને આટલાં વર્ષોથી તે એકધારી રીતે સત્યને જ પૂજતી આવી છે."

ગાંધીજી: એમ! ત્યારે મારા જેવા બોખા અને બુઢ્ઢા આદમીને પણ સ્થાન છે ખરૂં.

આવા વિનોદી વાર્તાલાપ પછી ટાગોરે ગાંધીજીની વિદાય લીધી. ગાંધીજી એ શણગારની કેટલીક વસ્તુઓ ચેડીને ખુણામાં મુકાવી દીધી. ત્યાં રેંટીયો અને બીજી સામગ્રી આવી ગઇ. પધારી પણ તે ઓરડામાંથી બહાર કઢાવી અને હમેશ મુજબ ખુલ્લા આકાશ ની છત્રછાયા નીચે સૂતા.

બીજે દિવસે કવિવર ગાંધીજીને મળવા આવ્યા. ઓરડાની દશા જોઇ તેમણે વિનોદની ધારા ચાલુ કરી. "અરે! રામ, રામ. કન્યાનો મંડપ તો દેખાતો પણ નથી. વર તો બેઠેલા છે પણ કન્યા બિચારી ભાગી ગઇ કે શું?"

ગાંધીજી: (ગુરૂદેવને આવકાર આપવા ઉભા થઇને) મેં પહેલેથી જ ચેતવણી નહોતી આપી કે કન્યા આ બોખા બુઢ્ઢાની દરકાર નહીં રાખી શકે!

બંને વૃદ્ધ મહાપુરૂષોના અટ્ટહાસ્યથી શાંતિનિકેતન ગુંજી રહ્યું હતું.

સામાજીક ખબરો

આભાર

ગુલવાયોના શ્રી ભગવાનજી કાળીદાસ ધકવાડીયાના જયેષ્ઠ પુત્ર ચિ. રમણુ લાલનાં લગ્ન, ડરબનના સ્વ. રણછોડ ભાઇ ખુશાલની પુત્રી ચિ. જયમતિબેન સાથે તા. ૧૬–૩–૫૮ના દિને પં. નરદેવ વિદ્યાલંકારના હસ્તે ભારત હોલમાં થયાં હતાં. આ સુપ્રસંગે કેપટાઉન, પોર્ટ એલીઝાબેથ, જોબર્ગ, પ્રેસબંડન અને ડરબનના મિત્રો અને સ્નેહીઓએ શુભેચ્છા અને સુંદર સહકાર આપ્યો તે માટે ભાઇ રમણલાલ સૌ નો હાર્દીક આભાર માને છે.

—o—

સ્વર્ગસ્થ સોની પ્રમાજી કારાના કુટુંબીઓ, તેમના અવસાનથી કુટુંબને થએલા દુઃખમાં જે ભાઇ બેનો અને સંસ્થાઓએ દિલાસો અને સહૃદયતા દાખવી છે તેમનો આ પત્રદ્વારા આભાર માને છે.

—o—

મરણ

ડરબનની જુની અને જાણીતી પેઢી પોપટલાલ કારાના એક ડીરેક્ટર સોની પ્રાગજી કારા ગયા રવીવારે તા. ૨૩–૩–૫૮ના ટુંક માંદગી બાદ ૫૫ વર્ષની વયે હોસ્પીટલમાં અચાનક ગુજરી ગયા છે. સ્વર્ગસ્થ કાઠીયાવાડ હીંદુ સેવા સમાજ અને કાઠીયાવાડ પહણી સોની એસોસીએશનના ટ્રસ્ટી હતાં, અને કા. પ. સો. એસોસીએશનના પ્રમુખ હતાં. ઉપરાંત સોની કારા દેવરાજ ચેરેટી ટ્રસ્ટના ચેરમન અને સ્થાપક હતાં. તેઓ ડરબનના સામાજીક કાર્યો માં ઘણો રસ ધરાવતાં. સ્વર્ગસ્થ પોતાની પાછળ પત્ની તથા ત્રણ પુત્રી અને એક પુત્ર તથા બહોળા કુટુંબી ઓને મુકી ગયા છે. સ્વર્ગસ્થના આત્મા ને ચીર શાંતી અને સ્વજનોને દુઃખ સહન કરવાની શકતી ઇશ્વર આપો.

બી-આઇ

મુંબઇ કરાંચી અને ઇસ્ટ આફ્રીકાનાં બંદરો વચ્ચે મુસાફરી કરે છે.

સ્ટીમર કંપાલા ૧લી એપ્રીલના આવશે. મુંબઇ જવા ૬ઠ્ઠી એપ્રીલના ઉપડશે.

મુંબઇ અથવા કરાચીનું ભાડું.

ફર્સ્ટ કલાસ	એક	ખોરાક	વગર	પા. [illegible]—૦—૦
સેકન્ડ કલાસ	"	"	"	પા. ૬૦—૧૫—૦
થર્ડ કલાસ	"	"	"	પા. ૩૧—૧૦—૦

વધુ માહિતી માટે મળો યા લખો:

શેખ હિમેદ એન્ડ સન્સ
(પ્રાટી લીમીટેડ.)
૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ,—ડરબન.
ટેલીફોન: ૨૦૪૩૨ — ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ "કરામત."

Printed and ... by Mrs. Sushila Gandhi ... International ... Reg. Durban, Natal